

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського
Служба інформаційно-аналітичного забезпечення
органів державної влади (СІАЗ)

Резонанс

Передрук матеріалів дозволяється лише
після погодження з СІАЗ: siaz@pochta.ru

№ 97

19 грудня 2013 р.

РЕЗОНАНС

Бюлетень матеріалів оперативної інформації електронних видань

Додаток до журналу “Україна: події, факти, коментарі”

№ 97 2013

Для керівників та їхніх референтів

Засновники:

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Служба інформаційно-аналітичного забезпечення

органів державної влади (СІАЗ)

Головний редактор

В. Горовий, д-р іст. наук, проф., заступник гендиректора НБУВ

Редакційна колегія:

Т. Гранчак, Ю. Половинчак, Л. Чуприна

Заснований у 2003 році

Виходить двічі на тиждень

Адреса редакції:

НБУВ, просп. 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна

Тел. (044) 524-25-48, (044) 525-61-03

E-mail: siaz@pochta.ru

www.nbu.gov.ua/siaz.html

Передрук — тільки з дозволу редакції

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2013

ЗМІСТ

У центрі уваги	3
-----------------------------	----------

Аналітичний ракурс

Тарасенко Н.

Українсько-російські домовленості 17 грудня: оцінки експертів	9
--	----------

Потіха А.

Суспільно-політична ситуація в Криму у висвітленні ЗМІ	31
---	-----------

Законодавча влада	45
--------------------------------	-----------

Виконавча влада	51
------------------------------	-----------

Політика	58
-----------------------	-----------

Економіка	66
------------------------	-----------

Економіка України в контексті світових кризових тенденцій.....	70
---	-----------

Президент України В. Янукович: «Економічне співробітництво з РФ є основою двосторонньої взаємодії»

Президент України В. Янукович висловлює сподівання на активізацію торговельно-економічних відносин з Російською Федерацією.

Як зазначив глава держави під час VI засідання Українсько-російської міждержавної комісії в Москві, сторони підготували План дій щодо врегулювання торговельних обмежень у двосторонній торгівлі, що дасть змогу істотно поліпшити показники в цій сфері, а його реалізація принесе відчутні позитивні результати для цілих галузей економік наших держав. «Насправді, реалізація цього Плану дій поглибить стратегічне партнерство з багатьох напрямів і зрушить з “мертвої точки” реалізацію тих проектів, які ми вже давно почали, але з тих чи інших причин реалізація їх уповільнилася або призупинилася», – сказав В. Янукович, додавши, що особливо це стосується високотехнологічних проектів в авіабудуванні, суднобудуванні, атомній енергетиці.

Президент наголосив, що ні для кого не є секретом, що на сьогодні не виконано ряду завдань, зафіксованих у протоколі попереднього засідання міждержавної комісії. Зокрема, за його словами, не узгоджені умови фінансування проекту будівництва енергоблоків № 3 й № 4 Хмельницької АЕС, створення спільного виробництва АН-70.

Разом з тим, говорячи про інші сфери взаємодії, глава Української держави зазначив, що сторони «вийшли на підписання документів» у сфері спрощення процедури перетину українсько-російського державного кордону. «Такий крок, безумовно, посприє подальшому підвищенню інтенсивності міжлюдських, ділових і культурних контактів між українським і російським народами», – підкреслив Президент.

Також він відзначив позитивну динаміку у співпраці з гуманітарних і соціальних аспектів міждержавних відносин. Прикладом цього В. Янукович назвав підписання Спільного українсько-російського плану заходів святкування у 2014 р. 200-річчя від дня народження Т. Шевченка. «Важливим результатом роботи в цьому напрямі стало також затвердження в поточному році Програми українсько-російського співробітництва в гуманітарній сфері на 2013–2014 роки», – додав він, зазначивши, що документ передбачає широкий комплекс заходів щодо розвитку двостороннього діалогу з метою збереження і зміцнення традицій добросусідства й довіри між народами (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua).* – 2013. – 17.12).

Відбулося VI засідання Українсько-російської міждержавної комісії

17 грудня відбулося VI засідання Українсько-російської міждержавної комісії, за підсумками якого підписано 14 документів.

Зокрема, Президент України В. Янукович і президент Російської Федерації В. Путін підписали План українсько-російських заходів щодо спільного святкування 200-річчя з дня народження Т. Шевченка в 2014 р. У Плані зафіксовані домовленості сторін про спільне проведення заходів науково-просвітницького, культурно-історичного характеру, присвячених 200-й річниці від дня народження поета, письменника, художника Т. Шевченка.

Також президенти підписали Протокол VI засідання Українсько-російської міждержавної комісії.

Крім того, у присутності глав держав підписано ряд документів.

Відповідно до Протоколу між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про поставки товарів за виробничою кооперацією в 2014 р. і в рамках виробничої кооперації господарюючими суб'єктами здійснюються поставки

сировини, матеріалів, вузлів, комплектуючих виробів, послуг, технологічно взаємопов'язаних і необхідних для спільного виготовлення кінцевої продукції, які не виробляються в Україні й Росії або виробляються в кількостях, що не забезпечують потреби внутрішнього ринку. Товари (послуги), що поставляються за виробничою кооперацією і включені до Протоколу, не обкладаються податком на додану вартість й акцизами.

Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про спільні дії з організації будівництва транспортного переходу через Керченську протоку визначає основні підготовчі аспекти спільних дій з будівництва транспортного переходу через Керченську протоку, а також передбачає створення відповідної міжурядової українсько-російської робочої групи та її повноваження, а також етапи реалізації цього проекту.

План дій щодо врегулювання торговельних обмежень у двосторонній торгівлі між Україною та Російською Федерацією на 2013–2014 роки відображає домовленості сторін з проведення відповідних заходів у 2013–2014 рр. з метою лібералізації доступу товарів на взаємні ринки.

Міжурядовий Протокол про визначення пункту пропуску через українсько-російський державний кордон «Куйбишево» для здійснення спільного контролю контрольними органами держав сторін визначає, що в пункті пропуску «Куйбишево» здійснюватиметься спільний контроль компетентними органами України та Російської Федерації.

Угода між Державною службою України з контролю за наркотиками та Федеральною службою Російської Федерації з контролю за обігом наркотиків про співробітництво в боротьбі з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та їх прекурсорів спрямована на активізацію двостороннього співробітництва на міжвідомчому рівні у сфері боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів.

Міжурядова Угода про оперативне оповіщення про ядерну аварію та обмін інформацією в галузі ядерної та радіаційної безпеки визначає умови співпраці сторін у разі виникнення ядерної аварії, пов'язаної з установками чи діяльністю,

визначеними у статтях 1 і 3 Конвенції про оперативне оповіщення про ядерну аварію від 26 вересня 1986 р., а також обміну інформацією про стан ядерної та радіаційної безпеки.

Планом спільних заходів Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Міністерства Російської Федерації у справах цивільної оборони, надзвичайних ситуацій і ліквідації наслідків стихійних лих із реалізації міжурядової Угоди про співробітництво в галузі попередження промислових аварій, катастроф, стихійних лих та ліквідації їх наслідків на 2013–2015 роки (назва документа в оригіналі. – Ред.) затверджується перелік спільних заходів у рамках реалізації Угоди.

Меморандум про наміри щодо активізації співпраці у сфері суднобудування між Міністерством промислової політики України та Міністерством промисловості і торгівлі РФ визначає пріоритетні напрями співпраці у сфері суднобудування. Зокрема, ідеться про формування узгоджених єдиних науково-технічних і технологічних підходів, розвиток наукових зв'язків, розробку обладнання й комплектуючих відповідно до вимог сучасних стандартів.

Міжурядовим Протоколом про внесення змін до Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про співробітництво під час здійснення спільного контролю осіб, транспортних засобів і товарів на українсько-російському державному кордоні від 18 жовтня 2011 р. внесено зміни до ст. 3 Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про співробітництво під час здійснення спільного контролю осіб, транспортних засобів і товарів на українсько-російському державному кордоні від 18 жовтня 2011 р. в такій редакції: «Спільний контроль здійснюється в автомобільних, залізничних та поромному пунктах пропуску через кордон, а також може здійснюватися під час руху пасажирських поїздів між залізничними пунктами пропуску через кордон».

Міжурядова Угода про реалізацію заходів державної підтримки відновлення серійного виробництва літаків сімейства Ан-124 з двигунами Д-18Т та їх модифікаціями відображає основні домовленості в галузі розробки, відновлення серійного виробництва, поставок і підтримки експлуатації

літаків сімейства Ан-124 з двигунами Д-18Т та їх модифікаціями, включаючи роботи із сервісного обслуговування, ремонту, модернізації, авторського нагляду, подовження ресурсів літаків сімейства Ан-124 і двигунів до них.

У рамках Меморандуму про взаєморозуміння між Державним космічним агентством України і Федеральним космічним агентством (Російська Федерація) щодо співробітництва в галузі ракетно-космічної промисловості здійснюватиметься співробітництво відповідно до чинного законодавства держав сторін у напрямі створення спільних підприємств з метою реалізації проектів «Морський старт», «Наземний старт» і програми «Дніпро»; кооперації українських і російських підприємств та організацій при виробництві космічних апаратів наукового призначення і перспективних ракет-носіїв; виробництва навігаційної апаратури споживачів й устаткування навігаційно-інформаційних систем.

Доповнення до контрактів на купівлю-продаж, поставки, обсяги та умови транзиту природного газу від 19 січня 2009 р. між ВАТ «Газпром» і НАК «Нафтогаз України» (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua).* – 2013. – 17.12).

Повторні вибори народних депутатів України в п'яти одномандатних виборчих округах

15 грудня відбулися повторні вибори народних депутатів України в п'яти одномандатних виборчих округах. Виборчі комісії працювали на 648 виборчих дільницях.

Центральна виборча комісія 18 грудня завершила прийняття протоколів про підсумки голосування окружних виборчих комісій одномандатних виборчих округів № 94, 132, 194, 197, 223.

Згідно з даними, оприлюдненими електронною системою «Вибори-2012» у Центральній виборчій комісії за результатами опрацювання 100 % електронних протоколів довиборів до парламенту, тільки один кандидат від опозиційних партій –

Л. Даценко («Батьківщина») переміг у своєму окрузі № 197 з результатом 63,51 % (33 372 осіб віддали за нього свої голоси). Друге місце посів самовисуванець С. Червонописький з результатом 23,30 % (12 243).

В окрузі № 94 переміг депутат Київської облради від Партії регіонів, заступник директора ВАТ «Гадячсир» Р. Бадаєв з результатом 58,25 % голосів (53 363). Кандидат від Радикальної партії А. Лозовий, підтриманий опозицією після зняття судом її кандидата В. Романюка, набрав 21,91 % (20 080), а екс-депутат ВР Ю. Кармазін – 15,28 % (14 000 голосів).

Раніше стало відомо, що в окрузі № 223 переміг лідер організації «Кияни передусім» В. Пилипишин, який балотувався як самовисуванець. Він набрав 44,89 % голосів (за нього проголосувало 34 684 особи), водночас кандидат від «Свободи» Ю. Левченко отримав підтримку 40,58 %.

В окрузі № 194 (Черкаси), за попередніми даними, переміг ректор Київського національного університету культури і мистецтв, член фракції Партії регіонів у Київській облраді М. Поплавський. М. Поплавський, який балотувався як самовисуванець, набрав 53,54 % голосів (за нього проголосувало 37 331 особа), водночас кандидат від «Батьківщини» М. Булатецький отримав підтримку 35,87 % виборців (25 014 осіб).

В окрузі № 132 на перше місце вийшов губернатор М. Круглов. М. Круглов, який балотувався як самовисуванець, набрав 47,78 % голосів (за нього проголосувало 32 897 осіб), водночас кандидат від опозиції А. Корнацький отримав підтримку 45,31 % виборців (31 198 осіб).

Раніше опозиція заявила про фальсифікації результатів виборів. Також представники опозиції мають намір оскаржити результати виборів (*Офіційний сайт Центральної виборчої комісії* (http://www.cvk.gov.ua/news/news_18122013.htm). – 2013. – 18.12; *Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 18.12).

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

Н. Тарасенко, мол. наук. співроб. СІАЗ НБУВ

Українсько-російські домовленості 17 грудня: оцінки експертів

17 грудня в Москві відбулося VI засідання Українсько-російської міждержавної комісії під головуванням президентів В. Януковича і В. Путіна.

ЗМІ зазначають, що В. Янукович прилетів до російської столиці з рекордною делегацією, до якої увійшло 10 міністрів, не рахуючи глави АП С. Львовича, віце-прем'єра Ю. Бойка, який прибув напередодні і вів переговори з газового питання, а також керівників ряду відомств.

Ще задовго до проведення засідання політики й експерти висловлювали припущення, що під час нього сторони можуть підписати угоди, які регламентують вступ України до Митного союзу, незважаючи на численні заперечення щодо таких намірів представників української влади. Утім побоювання виявилися марними: у списку завізованих у Москві документів немає жодного, у якому б йшлося про зміну зовнішньополітичного курсу України. Однак є й домовленості, які не знаходили компромісу останні кілька років і які в найближчій перспективі здатні серйозно вплинути на вітчизняну економіку.

За підсумками VI засідання Українсько-російської міждержавної комісії підписано 14 документів.

Серед ключових рішень, безперечно, – надання Україні кредиту в розмірі 15 млрд дол. шляхом розміщення частини резервів Фонду національного добробуту в українських цінних паперах. «Враховуючи труднощі української економіки, пов'язані значною мірою із світовою фінансовою та економічною кризою, з метою підтримки бюджету України уряд РФ прийняв рішення розмістити в цінних паперах українського уряду частину своїх резервів з Фонду

національного добробуту обсягом 15 млрд дол.», – зазначив Президент РФ В. Путін.

Росія може вже до кінця поточного тижня придбати дворічні єврооблігації України на 3 млрд дол., повідомив журналістам міністр фінансів РФ А. Сілуанов. «Оскільки в нас партнерські відносини, було прийнято рішення про надання ресурсів у сумі 15 млрд дол. протягом цього та наступного років. Цього року передбачається надання ресурсів в обсязі 3 млрд дол.», – сказав міністр. Він повідомив, що надання коштів відбуватиметься шляхом «розміщення коштів ФНБ в єврооблігації українського уряду, розміщені з англійського права на Ірландській біржі, купон становитиме 5 % річних». За словами А. Сілуанова, термін обігу єврооблігацій України становитиме два роки – до кінця 2015 р.

В. Суслов, представник уряду України при Євразійській комісії, постійно діючому регулюючому органі Митного союзу і Єдиного економічного простору, який брав участь у переговорах, зазначив, що перевагою російської позики перед кредитом МВФ були супутні умови. «МВФ виставляв ряд неприйнятних політичних умов, РФ ж надає ресурси на більш прийнятних умовах для уряду й країни», – сказав він.

Президент Росії В. Путін особливо підкреслив, що виділення коштів не було умовою приєднання до Митного союзу – це питання на зустрічі в Москві навіть не обговорювалося. «І хочу всіх заспокоїти, сьогодні ми взагалі не обговорювали питання про приєднання України до Митного союзу», – сказав він. За словами російського президента, виділення коштів не було пов'язане «з якимись умовами – ні з підвищенням, ні з пониженням, ні із заморожуванням соціальних стандартів, пенсій, допомог або витрат».

Другим важливим досягненням стала домовленість про зниження ціни російського газу, переговори щодо якої безрезультатно тривали вже кілька років поспіль. Нова вартість газу регламентована в підписаному 17 грудня доповненні № 29 до Контракту на купівлю-продаж, поставки, обсяги та умови транзиту природного газу від 19 січня 2009 р. «Газпром» готовий продавати «Нафтогазу» блакитне паливо за цілком адекватною ціною – 268,5 дол. за 1 тис. куб. м.

Слід зазначити, що хоча всі умови зниження ціни на блакитне паливо ще не оприлюднені, проте деякі деталі вже відомі. Так, В. Путін заявив, що озвучена ціна є тимчасовою й може бути навіть знижена, якщо партнерство двох країн в енергосекторі буде налагоджуватися й поглиблюватися далі. Не виключено, що оптимальною формулою такої співпраці стане формування консорціуму з ГТС. Імовірно, такий варіант може розглядатися сторонами як цілком життєздатний з огляду на те, що Президент України В. Янукович чітко заявив про необхідність створення прозорої роботи української ГТС. «Ми повинні думати, як організувати роботу, яка б створювала мотивації для обох сторін. Я маю на увазі забезпечення прозорості роботи української газотранспортної системи. У нас великі перспективи й спільні проекти, які можна реалізовувати», – сказав глава Української держави.

Крім того, уже заявлено, що оновлена ??ціна на російський газ стане реальною для України вже з 1 січня 2014 р. й діятиме аж до завершення нинішнього газового контракту, тобто до 2019 р. Озвучена і формула зниження ціни на блакитне паливо, яке буде досягнуто за рахунок введення в формулу коефіцієнта, що залежить від ціни газойля й мазуту, і коригуватиметься щоквартально.

Не менш важливим стало рішення Росії та України розморозити двосторонні торговельні відносини. Це рішення регламентовано в рамках відповідної «дорожньої карти», яка передбачає поступове скасування всіх обмежень за умови взаємної торгівлі. «Була підписана дорожня карта, згідно з якою ліквідуються всі профілі ризику, усі спецмита, відновлюють дію сертифікати, особливо це стосується вагонів, поновлюється поставка кондитерських виробів, яка була заблокована з нашої країни. Ця дорожня карта має конкретні дати, терміни», – роз'яснив віце-прем'єр Ю. Бойко.

Україна й Росія домовилися прискорити переговори з узгодження питань функціонування Чорноморського флоту РФ. Зокрема, президенти України й РФ В. Янукович і В. Путін доручили урядам двох країн прискорити роботу з інвентаризації земельних ділянок і розташованих на них об'єктів нерухомості,

які використовуються Чорноморським флотом Росії на території України, і з урегулювання питання про здійснення капітального ремонту будівель і споруд, що орендуються Росією в інтересах Чорноморського флоту. «Приступити до переговорів з підготовки двосторонньої угоди про заміну озброєнь і військової техніки Чорноморського флоту Російської Федерації, що базується на території України», – ідеться в документі.

Також урядам доручено завершити підготовку до підписання проектів міжурядових угод: про узгодження пересувань, пов'язаних з діяльністю військових формувань Чорноморського флоту РФ на території України, поза місцями їх дислокації; про порядок перетину державного кордону України військовими кораблями, суднами забезпечення, літальними апаратами, військовослужбовцями ЧФ РФ; з питань реєстрації за місцем проживання (перебування) військовослужбовців і цивільних осіб ЧФ РФ, членів їхніх сімей у міграційних органах України.

Президенти доручили активізувати роботу з узгодження інших проектів угод з питань функціонування Чорноморського флоту РФ і його перебування на території України. Уряди двох країн повинні врегулювати питання оподаткування структурних підрозділів ЧФ і митного оформлення матеріально-технічних засобів, що ввозяться в інтересах флоту на територію України всіма видами транспорту, з дотриманням прикордонного, митного та інших видів державного контролю при перетині російсько-українського кордону відповідно до чинного законодавства України, а також з урахуванням статусу ЧФ РФ, що базується на території України.

Крім того, президенти доручили внести на розгляд урядів до кінця I кварталу 2014 р. узгоджені пропозиції про збільшення участі Росії в розвитку соціально-економічної сфери Севастополя та інших населених пунктів – місць дислокації військових формувань ЧФ Російської Федерації на території України. Також планується приділяти пріоритетну увагу розвитку російсько-українського військово-технічного співробітництва, кооперації підприємств оборонних галузей промисловості, створенню спільних підприємств у військово-

технічній сфері з урахуванням чинного законодавства РФ й України. «Вжити заходи для підписання угоди між урядом Російської Федерації та Кабінетом Міністрів України про реалізацію Програми військово-технічного співробітництва між Україною та Російською Федерацією на 2013–2017 роки», – ідеться в Протоколі VI засідання Українсько-російської міждержавної комісії.

Слід зазначити, що на цьому тему військового партнерства двох країн не вичерпано. У майбутньому сторони планують приділити увагу розвитку кооперації підприємств оборонних галузей промисловості, створенню спільних підприємств у військово-технічній сфері з урахуванням чинного законодавства РФ й України.

Україні та Росії необхідно винести уроки й не допускати помилок, що перешкоджають зростанню товарообігу й розвитку двостороннього співробітництва, заявив В. Янукович за підсумками засідання Українсько-російської міждержавної комісії. «Розмова, яка ...сьогодні відбулася, була абсолютно конструктивною, предметною. І в широкому колі ми зробили висновки, підкреслили, що першочергову увагу нам завжди потрібно буде приділяти практичній складовій нашої роботи, поглибленню торговельно-економічного співробітництва та реалізації спільних проектів у всіх сферах, що представляють взаємний інтерес», – підкреслив Президент України.

В. Янукович очікує поглиблення стратегічного партнерства з Росією завдяки реалізації положень дорожньої карти, підготовленої на засідання Українсько-російської міждержавної комісії в Москві. Президент підкреслив, що документ значно поглибить стратегічне партнерство України й РФ з багатьох напрямів, особливо з авіапрому, суднобудуванню та атомної енергетики.

В. Янукович прогнозує підписання до кінця року договорів про співпрацю з РФ у різних галузях промисловості, які дадуть змогу наростити товарообіг між країнами. При цьому Президент підкреслив необхідність вирішення проблеми падіння товарообігу з Росією та країнами СНД. «Ми в Мінську й Сочі говорили, що падіння товарообігу потребує

втручання. Причому це стосується не лише наших двох країн, а й інших країн, щоб повноцінно запрацювала зона вільної торгівлі СНД. Україна як голова в СНД 2014 р. зробить усе, щоб виправити ситуацію. Ті угоди, які підготовлені, і заходи, які ми зробимо, поліпшать ситуацію вже найближчим часом, – сказав глава Української держави. – В окремих галузях ми повинні прийняти кардинальні рішення і випускати продукцію спільно... Енергетичне машинобудування, авіабудування, космос – майже доопрацьовані. Якщо щось не підпишемо сьогодні – підпишемо найближчим часом, ще цього року».

Водночас Президент України скасував прес-конференцію в Москві за підсумками робочого візиту до Росії. Про це в Twitter написав головний редактор радіостанції «Ехо Москви» О. Венедиктов. «Щодо України російський президент відповідатиме на прес-конференції 19 грудня, а В. Янукович цього ж дня – у Києві», – повідомив О. Венедиктов.

Завдяки досягнутим з Росією домовленостям Україна зможе ухвалити «бюджет соціального розвитку країни, що було до цього неможливим», заявив Прем'єр-міністр України М. Азаров. Він також назвав історичними домовленості з Росією щодо зниження ціни на газ і кредиту. «Я сьогодні можу твердо заявити: настав переломний момент, у нас з'явилася перспектива і тверда впевненість, що ми утримаємо як соціальну, так і фінансово-економічну стабільність. Ніщо нині не загрожує стабільності фінансово-економічної ситуації в Україні. Ніякий економічний фактор», – заявив Прем'єр-міністр.

М. Азаров зазначив, що досягнуті «домовленості президентів України та Росії дають змогу планувати подальші роки, як роки розвитку і впевненості людей у стабільності життя». «Ми нікому не дозволимо розхитати ситуацію, яку нормалізували такими важкими зусиллями», – наголосив він. М. Азаров також звернувся до лідерів політичних сил із закликом до того, щоб домовлятися про розвиток держави, про те, «як захистити економіку від кризи».

У заяві прес-служби Партії регіонів за підсумками візиту глави держави до Москви йдеться про те, що партія «високо оцінює стратегічні домовленості, досягнуті Президентом Ук-

раїни під час візиту до Російської Федерації... І вважає укладені угоди важливим етапом у відновленні та подальшому розвитку дружніх і взаємовигідних відносин між Україною і Росією».

У Партії регіонів вважають, що відновлення стратегічного партнерства з РФ, зняття торгових обмежень несуть у собі значний потенціал для перспективного економічного зростання, є потужним стимулюючим фактором для успішного розвитку базових галузей національної економіки, реалізації масштабних спільних проектів у машинобудуванні, паливно-енергетичній, транспортній, авіаційно-космічній, військово-технічній сферах.

«Воістину доленосним» у Партії регіонів вважають рішення про значне зниження вартості поставленого в Україну російського газу. «Зниження ціни на газ дасть змогу практично реанімувати цілі галузі національної економіки, підвищити конкурентоспроможність вітчизняного товаровиробника, значно наростити експортний потенціал України», – наголошується в заяві.

У Партії регіонів підкреслюють, що Україна не здала національних інтересів. «При підписанні угод з Російською Федерацією українська сторона не здає національних інтересів, не здає національну газотранспортну систему, не планує вступати до Митного союзу», – наголошується в заяві. Україна залишається вірна стратегічному євроінтеграційному курсу, «докладає всіх необхідних зусиль для послідовного, безболісного для вітчизняного товаровиробника входження в загальноєвропейський торговельно-економічний простір».

На думку авторів заяви, «успішно врегулювавши актуальні питання торговельно-економічного співробітництва з Російською Федерацією, Україна значно посилить свої позиції в непростому переговорному процесі з ЄС, володітиме додатковими аргументами для послідовного відстоювання своїх національних інтересів».

Партія регіонів закликає опозиціонерів не спекулювати на євроінтеграційній тематиці, не займатися пошуком «зрадників» і «ворогів народу» – не провокувати своїми заявами громадянське протистояння, не проводити в суспільстві

нових ліній розколу, виходячи із зовнішньополітичних симпатій громадян України. «Зовнішньополітичний курс країни не може визначатися “майданними” закликами, міжнародний рейтинг України не може порівнюватися з висотою зведених на майдані барикад», – зазначили в Партії регіонів.

Експерти висловлюють різні думки щодо досягнутих домовленостей. Одні відзначають явні плюси для української економіки, інші побоюються, що в майбутньому доля Києва буде цілком залежати від політичної волі Москви.

Хоча серед офіційно підписаних документів нічого, що стосується Митного союзу, не виявилось, за підсумками зустрічі в політиків й експертів виникло питання: якщо ми не йдемо в МС, то чому В. Путін пішов на поступки, яких не хотів робити протягом трьох років? Віце-прем'єр Ю. Бойко пояснив зниження ціни на газ тим, що ситуація в економіці за нинішньої ціни шкодила вже обом країнам. Джерело в українській делегації пояснило так: «Як не парадоксально, допоміг “майдан”». Політична нестабільність на кордоні, до того ж з явною антиросійською спрямованістю, Путіну ні до чого. Він зрозумів, що перегинати палицю з тиском на Україну не можна, інакше можна налаштувати проти себе всю країну. По-друге, при всій складності відносин двох президентів В. Путін розуміє, що будь-який інший президент зараз для Кремля буде гірше, ніж В. Янукович. Нарешті, геополітична ситуація складається так, що зараз ЄС і США тиснуть на Україну, але реально не готові нічого давати й на контрасті з ними можна виглядати привабливіше, надавши реальну допомогу».

Президент аналітичного центру «Політика» І. Попов вважає, що отримання Україною російського кредиту, а також зниження ціни на газ стане гарною підмогою для вітчизняної економіки на найближчі рік-два. «Україна входить у новий рік без економічної кризи, без обвалу гривні й з бюджетом розвитку. Новий показник ціни на газ тепер буде закладено у бюджет. Держбюджет на 2014 р. будуть вносити, виходячи з нових цін. Відповідно, звільняються досить серйозні кошти. Кредитні кошти будуть пущені, сподіваюся, не тільки на проїдання, а й на розвиток економіки. Якщо гроші вкласти до-

бре, то на рік-два вистачить. А потім вони можуть почати приносити прибуток», – зазначає аналітик.

Керівник Агентства моделювання ситуацій В. Бала у свою чергу сумнівається в ефективності зниження ціни на газ, відзначаючи, що газове питання завжди було приводом для політичних торгів. «Газ раніше був політичним інструментом, і неясно, чи не залишився він політичним інструментом за новою ціною. Тому треба розуміти, які зустрічні кроки зробив назустріч В. Путіну В. Янукович. Не можна просто так взяти й знизити ціну на газ», – упевнений експерт.

Президент Українського аналітичного центру О. Охріменко каже, що зниження ціни на російський газ дасть змогу не підвищувати тарифів на ЖКГ для населення, а отримання кредиту в 15 млрд дол. допоможе поповнити золотовалютні запаси НБУ, що в результаті знімає з порядку денного необхідність термінового отримання кредиту від МВФ. «Ефект європаузи надав Україні унікальне право серйозно торгуватися і з Росією, і з ЄС. Думаю, саме з цієї причини Москва вирішила піти на сьогоднішні поступки. Адже Україна є серйозним стратегічним партнером і для однієї, і для іншої сторони. Цікаво, що тепер Європа нам запропонує? Які ж у підсумку преференції отримає Україна від усіх цих торгів, залежить у подальшому тільки від вивіреної і грамотної зовнішньополітичної стратегії Києва. Цілком можливо, що в майбутньому Україна так і продовжуватиме лавірувати між Росією і ЄС. У принципі, такий формат поведінки, звичайно, не простий, але досить вигідний», – роз'яснює аналітик.

Президент РФ В. Путін, надаючи 15 млрд дол. і знижуючи ціну на газ на 30 %, допомагає Президенту України В. Януковичу утриматися політично, зміцнює його соціально-економічний фундамент перед викликами «майдану» й перекриває шлях до повернення України до підписання Угоди про асоціацію та зону вільної торгівлі. Таку думку висловив голова правління Центру прикладних політичних досліджень «Пента» В. Фесенко. «В. Путін, надаючи таку велику допомогу, не займається благодійністю. Фактично таким чином він, по-перше, допомагає В. Януковичу утриматися політично

й через цю допомогу зміцнює його соціально-економічний фундамент перед викликами “майдану”, тому що “майдан” турбує і Путіна – це виклики для Росії. Тому допомогти Президенту В. Януковичу – в інтересах самого В. Путіна. Та, по-друге, перекриває шлях до повернення до домовленостей з ЄС, і це також відповідає інтересам російського керівництва. Таким чином, В. Путін нейтралізує повернення України, принаймні в найближчій перспективі, до євроінтеграції, до підписання Угоди про асоціацію та зону вільної торгівлі», – пояснив експерт.

В. Фесенко додав, «що в обмін на таке значне зниження ціни на газ існують припущення, зокрема, щодо можливої участі в Митному або в Євразійському союзі. Проте я думаю, що насправді питання Митного союзу, якщо й підніматиметься, швидше не зараз, а наступного року, ближче до президентських виборів. І воно підніматиметься не тільки як поступка Росії, а як елемент виборчої кампанії Президента В. Януковича, зокрема в рамках зближення з РФ, що відповідає очікуванням і традиційним настроям російськомовних виборців В. Януковича».

Крім того, політолог зауважив: «Там сказано, що це додаток до угоди, яка діятиме до 2019 р., але ми знаємо, що зараз ціна на газ міняється залежно від зміни ціни на нафтопродукти. Як буде з цією ціною до кінця року чи через рік, наскільки вона буде стабільною і як вона може змінюватися, з точки зору економіки – це одне з ключових питань».

За словами політолога Українського центру економічних і політичних досліджень ім. Разумкова В. Чалого, багато експертів очікували, що президент Росії не прийме Президента України в ситуації, коли в нього не вирішені внутрішньополітичні питання. Але, мабуть, ступінь компромісу з боку українського Президента настільки задовольнив російську сторону, що було прийнято рішення завершити цю угоду сьогодні. «Для мене очевидно, що вибір Президент України В. Янукович зробив ще до поїздки у Вільнюс, де не було підписано Угоди про асоціацію з ЄС. Швидше за все, пакет конкретних угод з Росією буде підписаний і оформлений тро-

хи пізніше, не зараз, а рамкові рішення будуть підписані сьогодні й дадуть змогу ввести в дію ті домовленості президентів, які досягалися кулуарно, у закритому режимі протягом місяця», – зауважив В. Чалий.

Директор Міжнародного інституту демократії С. Таран підкреслив, що якби В. Янукович не взяв кредит у Росії, то більше йому нізвідки брати гроші. «“Майдан” – це, звичайно, дуже серйозно для В. Януковича, але це не вирішальний фактор при прийнятті рішень. Бо якщо країна буде в стані дефолту, то стоїть “майдан” чи не стоїть – це вже інша справа. Гроші треба брати звідкись, незважаючи на “майдан”. У Заході гроші він брати не хоче, бо тоді треба виконувати якісь реформи. “Майдан” вплинув на те, що В. Янукович і навіть М. Азаров почали відмовлятися (принаймні, публічно) від ідеї Митного союзу. Але “майдан” не вплинув на той факт, що Україні потрібні гроші. Якщо завтра не будуть забезпечені соціальні виплати, “майдан” збере ще більше людей. Кожного разу, коли український лідер їде до Росії, у більшості українців починається передінфарктний стан: усі бояться, що ж він цього разу здасть – чи то стратегічну галузь, чи то якийсь завод, чи то знову Севастополь», – констатує політолог.

Експерт Інституту енергетичних стратегій Ю. Корольчук звертає увагу на те, що знижка на газ, яку отримала Україна, була прогнозованою й давно очікуваною попри те, що переговори велися протягом трьох років. Утім «є такий момент, що ця знижка є перехідною. Далі Україна й Росія не лише проводитимуть різноманітні проекти в машинобудівній галузі, космічній, суднобудуванні, а й переходитимуть до більш тісних проектів в енергетиці. Це стосуватиметься не лише тих проектів, які тривають на сьогодні – добудови двох блоків Хмельницької АЕС, а й майбутнього розвитку ГТС України».

Попри нинішні заяви, що знижки вдалося досягнути без прогнозованої задачі ГТС і без створення консорціуму, Росія заявила, що й надалі зацікавлена в спільній експлуатації української ГТС. Ми знаємо, що споживання газу сьогодні у ЄС зростає. І для Росії, якій не вдається так швидко наростити обсяги поставок через «Північний потік», українська ГТС

залишається єдиним стабільним проектом, який надалі дає змогу транспортувати газ у Європу.

Але це не означає, що Україна отримає цю знижку безкоштовно, переконаний Ю. Корольчук. Доведеться «віддячувати» своїм партнерам з Росії – насамперед тим, щоб гарантувати поставки газу до ЄС, виконувати свої зобов'язання щодо закачування газу в підземні сховища. Тільки в такому разі Росія збільшуватиме транзит газу через територію України. «Головний момент, щоб ми цю знижку не проїли, а щоб зараз далі продовжувалися проекти порятунку житлово-комунального господарства, наведення ладу у теплопостачанні, заміна старої інфраструктури, утеплення будинків. Далі реалізовувати проекти з видобутку власного газу. Не треба забувати про LNG-термінал, який є реалізованим проектом. Якщо все це буде зроблено, то через тих п'ять років, коли закінчується діючий контракт з «Газпромом», ми можемо вийти на зовсім іншу ситуацію – коли не ми проситимемо «Газпром» про знижку, а вони проситимуть нас купити в них газ. Якщо Україна використовує ці шанси, якщо ця знижка на газ не стане таким собі «видихом», після якого ніхто нічого не робитиме, тоді це буде добре для України», – резюмує експерт.

О. Жолудь, експерт Міжнародного центру перспективних досліджень, констатує, що на сьогодні додатковий притік іноземної валюти в Україну трішки поліпшить ситуацію з тим, що нині відбувається на валютному ринку. Там, як відомо, попит на валюту перевищує пропозицію, а розмір резервів Національного банку найменший за останні кілька років. Відповідно, якщо ми отримаємо додаткові кошти, частина цієї валюти буде обмінена в Національному банку, бо бюджет робить свої виплати в гривні. Тобто таким чином збільшиться резерв Нацбанку, частина цих коштів піде на виплати за зовнішніми боргами, яких за наступні два роки Україна має виплатити на загальну суму близько 17 млрд дол.

Поки що деталей щодо ціни, яку заплатить Україна за знижку на газ, немає. Ці деталі є лише в самих переговорників, і тут треба казати про ціну чисто економічну, тобто ті ставки, під які ми зможемо продати свої облігації РФ, і політичні поступки, які зробить Україна, прогнозує О. Жолудь.

На думку експерта з енергетичних питань О. Нарбута, «той факт, що домовленість щодо знижки на газ тимчасова, означає, що не була до кінця побудована схема, і це – лише контури майбутньої домовленості, якої прагне Російська Федерація, реалізуючи свою стратегічну мету – взяти під контроль основні магістральні газопроводи України разом з підземними газовими сховищами, які можуть підняти капіталізацію “Газпрому” й поліпшити позиції компанії з постачання газу європейським споживачам. Але, поки не підписаний весь пакет документів, Україна, швидше, виграла, ніж програла. Це – киснева подушка, яка дає можливість зробити кілька зітхань. Інша справа, чи не буде сп’яніння від цього, чи не виникнуть відчуття польоту, як це виникало не раз – поява дешевого газу перетворювала його на звеселяючий газ».

О. Нарбут також підкреслив, що серйозна оцінка документів може бути зроблена тільки після їх прочитання. Крім того, потрібно не тільки бачити документи з переговорів, а й контури документів, які в обмін на поступки просуває Росія. Тут, утім, важливий ще один момент, на який звертають увагу фахівці: чи не передбачає додаткова угода зобов’язання України збільшити закупівлі газу у відповідь на зниження ціни. Для такого трюку достатньо лише зафіксувати ще раз раніше взяте Україною зобов’язання щорічно купувати у РФ 42,5 млрд куб. м газу – ця цифра фігурує в діючому контракті, на що у своєму інтерв’ю «Файненшл Таймс» на початку року звертав увагу заступник голови правління «Газпрому» О. Медведєв.

Останні місяці наша країна цілеспрямовано й неухильно знижувала обсяги закупівель блакитного палива в Росії, досягнувши рекордно низьких за останні роки показників – за даними Прем’єра М. Азарова, Україна до кінця 2013 р. мала намір закупити лише 26 млрд куб. м. А якщо за додатковою угодою Україна повинна буде закуповувати більше, то економія грошей на анонсованій В. Путіним знижці ризикує стати ефемерною. Адже 42,5 млрд куб. м по 268,5 дол. – це 11 млрд 411 млн дол., а 26 млрд куб.м по 400 дол. – це «лише» 10 млрд 400 млн. Виходить, якщо найпохмуріші

прогнози експертів не позбавлені підстав, то в реальності знижка від Росії може коштувати Україні більше мільярда доларів!

Однак, на яких би умовах не домовилися про зниження ціни на газ, залишається відкритим питання: скільки тепер за комунальні послуги платитиме пересічний українець, а не промисловець. А. Яценюк зі сцени «Євромайдану» вже зажадав, у зв'язку з новою вартістю блакитного палива, зниження ціни ЖКП на 30 %. І, що ще важливо, чи не з'явиться знову посередник між «Газпромом» і «Нафтогазом», про що не раз говорили напередодні переговорів у Москві експерти, вказуючи на можливість реанімації корупційних схем і в без того «сірій» газовій сфері.

Керівник Інституту економічних досліджень і політичних консультацій І. Бураковський прокоментував заяву В. Путіна щодо розміщення в цінних паперах українського уряду частини своїх резервів з Фонду національного добробуту в обсязі 15 млрд дол. Експерт вважає, що ця допомога Росії – досить небезпечна. «Ми не знаємо поки, на яких умовах ми підписали угоду, а диявол криється в деталях. Але якщо навіть формально підійти, то зростає борг України, значна його частина концентрується в одних руках. Крім того, треба сьогодні вже бити на сполох: що робити, щоб ми з боргами розплачувалися, а не накопичували, перетворюючись на країну з високим рівнем боргу, звідси – політично вразливу», – зазначив експерт.

На кінець першого півріччя український зовнішній борг становить близько 30 млрд дол. Далі шляхом простої арифметики до цієї суми додаємо 15 російських мільярдів й отримуємо зростання зовнішнього боргу до 45 млрд дол., з яких понад 30 % належить одному власникові. «Виникає питання з приводу національної безпеки. На яких умовах буде дано цей кредит, сказати поки важко. І такий момент: ми взяли гроші для закриття дірок. А традиційне питання в тому, як ми будемо ці борги повертати? Чи є в нас середньострокова і довгострокова боргова політика?» – розмірковує І. Бураковський.

Головний аналітик блоку «Фінансові ринки» «Креді Агріколь Банку» О. Печерицин зазначив: «Навіть якщо поки

не відомі параметри фінансової допомоги Росії, у будь-якому випадку, якщо розглядати короткострокову перспективу, то це для України – позитив. Це послужить підживленням виснажених резервів Нацбанку, зніме ризик девальвації гривні та позитивно позначиться на платіжному балансі. Передвиборний рік пройде більш безболісно», – говорить експерт.

При цьому варто нагадати, що Україна в 2013 р. тричі проводила розміщення євробондів: у лютому 10-річних на 1 млрд дол. з прибутковістю 7,625 %, у квітні – на 1,25 млрд дол. з прибутковістю 7,5 %, у липні – на 750 млн дол. за ставкою прибутковості 6,5 % річних. На біржах обіг паперів ішов успішно. Судячи з усього, випуски нових євробондів під російські гроші проходять траншами, що нагадує за своєю структурою позику МВФ, але тільки під інші, швидше за все, більш високі ставки. Адже ставка кредиту фонду коливається в межах 2–3 % – це найдешевші позикові гроші у світі. «Якщо порівнювати кредити МВФ й облігації, то гроші МВФ, звичайно, дешевші, але і коротші, їх потрібно раніше повертати. Євробонди, під які дає гроші Росія, можуть бути випущені й на термін у 10 років. Але поки невідома вартість вкладення і терміни погашення. Коли це стане зрозуміло, то тоді й можна буде говорити про вигоду України від допомоги Росії», – зазначає О. Печерицин.

Були й іншого роду домовленості: за словами В. Путіна, Україна і Росія підписали дорожню карту щодо поступового скасування всіх обмежень при взаємній торгівлі, угоду про спільні дії з реалізації проекту створення транспортного переходу через Керченську протоку. ДП «Антонов» й Об'єднана авіабудівна корпорація домовилися активізувати роботу зі створення СП для відновлення серійного виробництва літаків сімейства Ан-124, а за підсумками випробувань військово-транспортного літака Ан-70 має бути прийняте рішення про початок його серійного виробництва.

Що стосується проекту в Керченській протоці, то розмови про нього ведуться не перший рік, але старт реалізації так і не відбувся. Справа в тому, що ідея – дуже витратна, ані в Росії, яка, витративши вже понад 50 млрд дол., ще не

добудувала всі об'єкти для Олімпіади в Сочі, ні в Україні на сьогодні вільних коштів немає. З урахуванням ж триваючого спаду економік двох країн, вони і знайдуться нескоро. Щодо авіабудування, то ця перспектива реалізації домовленостей виглядає не краще. Якщо навіть стане можливим випуск п'яти-шести літаків на рік, то таке виробництво – більше витратне, ніж прибуткове. Мабуть, саме тому Росія й Україна все ніяк не можуть знайти компроміс щодо АНів.

Крім підписаного пакета домовленостей між Україною й РФ, важливо з'ясувати, які усні угоди укладено між президентами країн 17 грудня. На цьому наголосив директор Інституту глобальних трансформацій О. Семеній. На думку експерта, крім пакета домовленостей, що підписаний з Росією, більш важливим є те, що було домовлено усно. «І щоб усі ці домовленості були дотримані, страховкою служать боргові зобов'язання, які потім можна пред'явити до сплати, тобто нікуди ці гроші від Росії не дінуться». Однак оцінити допомогу з боку Росії можна буде лише ознайомившись з усіма деталями і термінами угод, вважає експерт. «Якщо йдеться про одноразовий викуп на таку суму боргових зобов'язань України, це досить багато. Скоріше за все це буде в першу чергу йти через НБУ, а потім, можливо, через використання певних інструментів кошти будуть надходити до уряду».

Під час зустрічі президентів України та Росії, швидше за все, було досягнуто багато тіньових домовленостей, які передбачають масштабну «здачу» інтересів України в обмін на грошову підтримку, погоджується політолог О. Палій. «Я думаю, є багато тіньових складових цих домовленостей. Тобто, з одного боку, ті гроші, які Росія вкладає, вона вкладає в російські проекти на території України. Це буде така форма передачі цих грошей назад Росії з відкатом. Крім того, В. Путін говорив про відновлення військового співробітництва. Це дуже небезпечно для України. Нагадаю, у нас позаблоковість проголошено офіційно законом. І європейську інтеграцію проголошено, але це не перешкодило В. Януковичу робити те, що він робить. Крім того, очевидно, Росія хоче укорінитися в Криму й Севастополі й узагалі взяти

під контроль Севастополь, а не лише військову базу», – впевнений О. Палій. «Швидше всього, – продовжив політолог, – пресинг на сьогоднішній протестний рух в Україні також входить у ці тіньові домовленості».

«Знижка на газ, яка почне діяти з січня 2014 р., надана незрозуміло на яких умовах. Контракт ніхто не бачив. Я думаю, що, скоріше за все, українська ГТС поступово передаватиметься Росії», – припускає О. Палій. Оборонні активи України, які представляють інтерес для Росії, на думку політолога, Москва також спробує отримати. «Тобто це така масштабна здача в обмін на грошову підтримку», – додав політолог.

Народний депутат від УДАРу В. Пинзеник припускає, що платою за газову знижку може стати не тільки газотранспортна система та енергетична безпека України, а й Угода про асоціацію з ЄС. Про це він заявив, коментуючи результати переговорів у Москві. «Дивна метаморфоза сталася в наших газових відносинах з Російською Федерацією, – зазначив депутат. – Жорстка позиція про незмінність газового контракту до закінчення завершилася раптом нечуваною “щедрістю”: ціна знижена нібито на 130 дол.».

У коментарі В. Пинзеник зазначив, що потрібно буде дуже уважно стежити за текстами всіх підписаних документів, протоколів, а також знати умови можливих усних домовленостей, «тому що ми вже одного разу отримали “харківську знижку”, яка щорічно оформляється як наш, український, борг», – нагадав економіст.

Політик зазначив, що все більше стверджується в припущенні, що платою за газову знижку стане українська ГТС та інші активи. Тому, за оцінками російської сторони, ціна 268,5 дол. – тимчасове рішення, а довгострокові домовленості повинні бути досягнуті як з поставок газу, так і з його транзиту до Європи. Заяви ж «Газпрому» про відсутність переговорів щодо тристороннього консорціуму не спростовують, а підтверджують це припущення. Адже російська сторона не хоче третього учасника, а наполягає на створенні двостороннього консорціуму на так званих паритетних засадах.

В. Пинзеник нагадав, що такі домовленості були майже погоджені в кінці 2012 р.

У такому випадку, на переконання економіста, платою стає не тільки газотранспортна система та енергетична безпека України, а й Угода про асоціацію з ЄС. Тому, ставши членом Європейського енергетичного товариства, Україна зобов'язалася не допускати зосередження продаж і транспортування газу в одних руках. «Вихід з енергетичного товариства виключає підписання угоди з ЄС. А це – додаткова “плата” за газову знижку», – зазначив В. Пинзеник.

Результати візиту В. Януковича до Москви гаряче обговорюють не лише в Україні, а й за її межами. У Білому домі поки вивчають угоду про надання кредиту Україні й чекають оцінок експертів. Однак наголошують, що вже зрозуміло, що ці договори не враховують занепокоєння частини українського суспільства, яка вийшла з протестами. Українську владу закликають до діалогу з опозицією. «Жодні угоди, укладені між Києвом і Москвою, не враховують стурбованості тих, хто зібрався на акціях протесту по всій Україні. Ми, як і раніше, закликаємо українську владу прислухатися до свого народу й знайти спосіб відновити рух до мирного, справедливого, демократичного й економічно успішного європейського майбутнього, якого чекають українські громадяни», – заявив представник Білого дому Д. Керні.

Російський лідер В. Путін не є благодійником, Росія через надання кредитів і знижок на газ намагається утримати Україну від приєднання до Європейського Союзу, заявив в інтерв'ю радіо «Свобода» американський сенатор Д. Маккейн, який кілька днів тому повернувся з київського «Євромайдану». Водночас Д. Маккейн, який рішуче засудив застосування сили для розгону акції протесту, не сказав, чи будуть застосовані персональні санкції щодо осіб, причетних до придушення мирних протестів. «Я не можу назвати вам точний зміст санкцій. Але ж ми ухвалили рішення щодо конкретних осіб після вбивства російського юриста С. Магнітського. Це свого роду модель, і якщо відбудуться нові спалахи насильства проти мирних демонстрантів, то Конгрес США відчує, що

ми повинні реагувати на це. Сподіваємося, що такого ніколи не станеться», – зазначив політик.

Російський президент В. Путін підняв ставки в боротьбі за майбутнє України, погодившись купити її держоблігації на 15 млрд дол. Про це йдеться в статті британського видання *The Guardian*. За оцінками економічних експертів, Україна відчайдушно потребує принаймні 10 млрд дол. у найближчі місяці, щоб уникнути банкрутства, пише видання. За інформацією *The Guardian*, у вівторок В. Путін також прагнув заспокоїти протестуючих у Києві, сказавши про те, що не обговорював з В. Януковичем перспективу вступу України до Митного союзу й назвав Україну «без сумніву, у повному розумінні слова стратегічним партнером і союзником». Членство в Митному союзі, у якому зацікавлений Кремль, навряд чи буде на порядку денному найближчим часом, проте вважається, що В. Янукович в обмін на пакет кредитів і торгових пільг погодився не підписувати Угоди з ЄС, зазначає видання.

Тим часом *The New York Times* пише, що допомога Україні з боку Росії є сміливим і ризикованим кроком В. Путіна, враховуючи політичний хаос у країні й тисячі демонстрантів, які залишаються на вулицях. На цей момент В. Путін, здається, узяв верх над Європою у її змаганні за вплив, зазначає газета. «Рятувальне коло, яке В. Путін кинув В. Януковичу, стало своєрідним тріумфом у геополітичній битві з Євросоюзом. Але разом з тим це навантажило Росію важким фінансовим тягарем, а заманити Україну в Митний союз наразі не вийшло», – коментує видання *Reuters* угоди України з РФ.

У статті під назвою «Росія рятує Україну за 15 млрд дол.» наводяться думки інвесторів, які вважають, що «ця угода дасть змогу уникнути загрози дефолту або валютної кризи, але це також ризик для Росії, чия економіка в нестабільному стані». «Це порятунок. Без цих грошей Україна б опинилася у стані дефолту вже до середини наступного року. А дешевий газ стане серйозним стимулом», – заявив у коментарі агентству головний партнер *Macro-Advisory* К. Віфер.

Агентство вважає, що угода, укладена в Москві, швидше за все, відкидає можливість орієнтації України в бік Заходу в

найближчому майбутньому, незважаючи на те, що самі українські лідери все ще рішуче заявляють про таку готовність.

Згадавши про причину відмови від підписання Угоди з ЄС минулого місяця, яку озвучив В. Янукович під час саміту у Вільнюсі, Reuters наводить коментар екс-міністра економіки Росії А. Нечасва: «Ця відмова має ціну. І Росія заплатила».

Крім того, вважають журналісти, у Росії з'явився найсильніший важіль тиску на Україну. Якщо тепер Росія вирішить забрати обіцяні мільярди назад і змінить ціну на газ, Україні нікуди буде подітися. «В. Путін наголосив на цьому, зауваживши, що угоди про ціну на газ та інвестиції у розмірі 15 млрд дол. тимчасові», – пише видання. Тепер, пишуть журналісти, протестуючі в Києві побоюються, що ці угоди надовго залишать Україну на орбіті Росії.

Міністр закордонних справ Швеції К. Більдт вважає, що кредити, які виділить Києву Москва, пригальмують економічні реформи. Про це він написав у своєму Twitter. «Російські екстрені кредити Україні ризикують відкласти термінові економічні реформи і необхідну європейську модернізацію. Зниження може тривати», – написав К. Більдт.

Новий міністр закордонних справ Німеччини Ф.-В. Штайнмаєр, виступаючи вперше після призначення на посаду, розкритикував Росію за тиск на Україну. «Це просто нечувано, як Росія скористалася з економічних негараздів України у власних цілях, а також щоб не допустити підписання Угоди про асоціацію з ЄС», – заявив міністр закордонних справ Німеччини.

У Європейській комісії вважають, що досягнуті 17 грудня домовленості між Україною й Росією заслуговують на схвалення, якщо вони взаємно вигідні й не суперечать уже парафорованій Угоді про асоціацію України і ЄС. Так прокоментував підписані в Москві угоди єврокомісар з питань розширення і європейської політики сусідства Ш. Фюле.

Ш. Фюле передусім нагадав, що у ЄС завжди притримувалися думки, що Угода про асоціацію не ставить Київ перед вибором між Москвою й Брюсселем. «Ми завжди виступали за збереження традиційних торговельних відносин України й Росії. Якщо дискусії з Росією внесли нормалізацію в ук-

раїнсько-російські торговельні відносини на основі взаємної вигоди, якщо ці угоди відповідають зобов'язанням, узятим на себе українцями, які парафували і схвалили в уряді текст Угоди про асоціацію, то це можна тільки вітати», – наголосив він.

Міністр закордонних справ Литви Л. Лінкявічус додав до слів Ш. Фюле, що його поінформували й жодна з 14 угод, підписаних у Москві президентами України й Росії, не суперечить планам України щодо зближення з ЄС.

Водночас посол ЄС в Україні Я. Томбінський вважає залежність України від енергоносіїв принизливою. За його словами, «дуже шкода, що вся суверенність нації, яка налічує 46 млн, у якої є стільки ресурсів і можливостей, залежить від ціни на одну сировину, від вартості на газ. Таким чином, суверенність України залежить від невеличкої суми підтримки від МВФ, але це принизливий фактор для країни і всього народу».

Також він відзначив, що «нам, як партнерам України», треба зробити все, щоб визначити довготерміновий стабільний спосіб вирішення ситуації. «Як допомогти економіці України бути більш стійкою до майбутніх криз, бо в минулі десятиріччя не знайшли ефективного способу посилення суверенітету та економіки України. В економічних термінах Україна є однією з країн, що програла Європі. А якщо порівняти ВВП з 2010 до 2012 р., ми можемо побачити, скільки часу і можливостей було змарновано. Постає питання, чи варто нам продовжувати так і надалі, бо ми зможемо знайти іншу модель роботи. Чи можемо ми знайти інший спосіб як зарадити Україні в довготерміновій перспективі до нових стандартів в економіці, бо якщо економіка покращиться, будуть кращі стандарти національної безпеки, кращі стандарти для життя людей», – зазначив посол.

Коментувати деталі домовленостей Києва й Москви західні політики поки відмовляються, посилаючись на те, що їхні експерти ще мають вивчити підписані документи.

На думку директора Центру євразійських досліджень В. Корнілова, підписані документи несуть вигоду й Україні, і Росії, і явно корисніші для нашої країни, ніж усе обіцяне Європою: «Росія вже отримала важливий плюс – непідписання

Україною Угоди про зону вільної торгівлі з ЄС. Підписані угоди підтримують Україну економічно. Звичайно, вони взаємовигідні. Упевнений, що вони також домовляються зараз про газотранспортний консорціум, що нам також вигідно, адже ми могли взагалі втратити нашу ГТС з часом».

Що стосується реакції Європи на підписані угоди, політолог зазначає: «Європа теж не хоче колапсу української економіки й ніколи не була проти того, щоб нам знизили ціну на газ. Звичайно, заяв про втручання Росії у справи України стане більше, але, коли Росія несе очевидну вигоду Україні, а Європа допомагає нам хіба що встановленням наметів, які можуть бути запитання?».

Політологи вважають, що опозиція спробує використовувати підписані в Москві документи проти Президента В. Януковича, але формально приводу для серйозних протестів немає. «Що стосується “Євромайдану”, то тут опозиція, звичайно, буде висловлювати підозри, адже безкоштовний сир буває, як відомо, у мишоловці, – говорить В. Фесенко. – Але формального приводу для підняття протестних настроїв немає. Не тому ж протестувати, що газ тепер буде дешевше. Звичайно, можуть бути таємні домовленості, але на те вони й таємні, щоб їх було неможливо оскаржити».

Такої ж думки дотримується і В. Корнілов. «“Євромайдан”, звичайно, використовує ці угоди проти В. Януковича, опозиції явно треба підкинути дров у згасаюче багаття “майдану”, – говорить В. Корнілов. – Але ж заяв про вступ до МС поки немає, тому аргументів в опозиції не так багато».

Якщо підсумувати всі стратегічні домовленості за підсумками візиту В. Януковича до Москви, то очевидним стає висновок про те, що допомога північних сусідів, надаючи не до кінця прозорі плюси для української економіки, у майбутньому може перерости в досить серйозні політичні зобов'язання, які передбачатимуть певні, у тому числі й зовнішньополітичні кроки. Тобто нинішню російську допомогу доведеться «відпрацьовувати» – і з «відсотками», що підтверджує заява голови президії Ради з зовнішньої та оборонної політики РФ, головного редактора журналу «Росія в глобальній політиці»

Ф. Лук'янова: «Знизивши ціну на газ і пообіцявши інвестувати в Україну 15 млрд дол., Москва дала Києву аванс, який він повинен відпрацювати, але “це буде вкладення, яке себе окупить”».

А. Потіха, наук. співроб. СІАЗ НБУВ

Суспільно-політична ситуація в Криму у висвітленні ЗМІ

Акції протесту, які відбулися майже в усіх регіонах України, не минули й Автономну Республіку Крим. Щоправда, вони не такі масові, як у Києві, чи в західних областях України. Під час акцій кримчани показали, що вони мають різні точки зору щодо подій в Україні. Як інформують ЗМІ, у деяких містах Криму відбулися акції протесту проти розгону мітингуючих у Києві. Зокрема, в Ялті молодь розгорнула під стінами міськради прапори України і ЄС та на знак підтримки євроінтеграції символічно зв'язала їх стрічками. Кожен охочий міг приклеїти на синє полотно свою європейську зірку. На акцію зібралось кілька десятків активістів. Організатори нарікають, що молодь зневірилася в можливості щось змінити в країні.

У Сімферополі представники громадськості, обурені діями спецпідрозділу «Беркут» на майдані Незалежності в Києві, після годинного мітингу вирушили до будівлі Головного управління МВС у Криму. Зібравшись перед цим на площі Леніна, мітингуючі тримали в руках плакати з написами: «Сьогодні вночі “Беркут” бив моїх друзів на Майдані. Я не хочу такої влади!», «А ти впевнений, що завтра “Беркут” не прийде до тебе» тощо. Увесь шлях учасників так званої акції скорботи супроводжували близько двох десятків співробітників міліції. Хо́да пройшла без ексцесів.

Прибувши на місце, присутні провели невеликий мітинг, на якому виступили організатори акції. Зокрема, один з організаторів кримського «Євромайдану» С. Мокренюк висловив

сподівання, що «в Україні настануть такі часи, коли співробітники міліції будуть відмовлятися виконувати незаконні накази, коли разом з народом солідарно виступить армія».

Після цього присутні прив'язали чорні стрічки до металевої огорожі навколо території кримського главку міліції, символізуючи тим самим свою скорботу, і прикріпили плакати, з якими вони прийшли до будівлі на проспекті Кірова.

За інформацією ЗМІ, у Сімферополі нечисленний «Євромайдан» збирався тривалий час. На площу в місті приходило від 30 до 100 осіб. Вони приносили прапори України і ЄС та співали гімн України. 7 грудня в Сімферополі відбувся черговий «Євромайдан», на який прийшло кілька сотень людей, що бажали висловити свою позицію. Як повідомив один з організаторів А. Щекун, близько 200 людей вийшли на площу Леніна, потім процесія по вул. Пушкіна пройшла до представництва Президента України в Криму. Мітингуючі тримали прапори Криму, України, Євросоюзу й кримських татар. В акції не брали участі політики. «Ми ініціювали від громадськості, це ініціатива простих людей», – підкреслив А. Щекун.

За кілька днів була проведена ще одна акція протесту в Сімферополі, яку організатори назвали «останньою» й запропонували учасникам їхати до Києва і взяти участь в «Євромайдані».

Готовність підтримати окремі гасла «майдану» висловили в Криму російські націоналісти. Як інформують ЗМІ, російські націоналісти Севастополя вважають «Євромайдан» значним досягненням України. Тому на певних умовах готові його підтримати.

Представник ГО «Російська громада Севастополя» В. Мамонтов розповів, що вони підтримають київських активістів, якщо ті знімуть вимогу про вступ до ЄС. «Російські націоналісти готові підтримати українських націоналістів, якщо вони знімуть неактуальні на сьогодні вимоги про вступ до Євросоюзу й залишать гасла “Януковича геть” і “Уряд – у відставку”. Це хоч яесь відродження народовладдя», – зазначив В. Мамонтов.

За його словами, нині основне завдання для націоналістів – це зміна влади. «Порівняно з Росією в Україні є найбільше досягнення – “майдан”. Він на сьогодні хоч якось дає змогу впливати на владу, протистояти продажу країни і вбивству населення. Так далі тривати не може. Тому основне завдання для націоналістів, які вболівають за народ, це зміна влади», – наголосив В. Мамонтов.

Не залишаються осторонь політичних процесів і кримські татари. Керівний орган кримськотатарського народу меджліс на своєму засіданні повністю підтримав вимоги протестуючих українців у Києві на «Євромайдані».

За інформацією ЗМІ, кримські татари закликали уряд України на чолі з М. Азаровим і Президента В. Януковича негайно піти у відставку. Водночас меджліс вважає, що всі дії опозиції і влади мають бути виключно ненасильницькими й мирними. «Президія меджлісу кримськотатарського народу повністю солідарна з вимогами переважної більшості українського суспільства, що виступає за підписання Угоди про асоціацію України з ЄС. Проведення системних політичних, правових та економічних реформ в Україні можливе лише на основі європейських стандартів у сфері прав людини, національних меншин і корінних народів. Президія засуджує будь-які форми насильницьких дій під час масштабного громадянського протистояння і закликає всі сторони – суб'єкти політичного й громадського життя України до виходу з політичної кризи виключно мирним способом», – ідеться в заяві, опублікованій на офіційному сайті меджлісу.

Автори заяви вважають, що в Україні поглиблюється політична криза, викликана рішенням Кабінету Міністрів про призупинення підготовки до підписання Угоди про асоціацію України з ЄС і відмовою Президента України підписати цей документ під час саміту Східного партнерства у Вільнюсі. Вони нагадали, що такі кардинальні зміни в позиції уряду й Президента країни викликали обурення і протест багатонаціонального суспільства України. «Мільйони громадян України стали учасниками масових мирних зборів, мітингів і зборів на підтримку інтеграції України з ЄС. Офіційна влада

України, замість діалогу із суспільством, відповіла погромами мирних акцій громадян і репресіями проти його учасників... Невиправдана жорстокість до студентів, до всіх, хто в повній відповідності до чинного законодавства України і в мирний спосіб вирішив проявити свою громадянську позицію, сколихнула всю Україну», – ідеться в заяві.

Експерти звертають увагу, що президія меджлісу кримсько-татарського народу солідарна з вимогами про негайну відставку Кабінету Міністрів України як такого, що не забезпечив виконання чинного законодавства України про євроінтеграцію України, та проведення позачергових виборів Верховної Ради України. Водночас президія меджлісу висловила занепокоєння через те, що у зв'язку з останніми подіями місцеві ради кількох регіонів, зокрема і кримський парламент, закликають Президента України ввести надзвичайний стан у країні.

За інформацією ЗМІ, кримські татари беруть активну участь в акціях протесту. Зокрема, ідеться про кілька сот кримських татар, які вирушили на «Євромайдан» до Києва з метою підтримати асоціацію України з Європейським Союзом. Як повідомив заступник голови меджлісу А. Чійгоз, у Києві на Майдані перебуває понад 100 мирних протестуючих кримських татар. «Дуже багато кримських татар, які хочуть поїхати і приєднатися до мирної акції протесту. Кримські татари хочуть максимально бути представлені на Майдані. Ми намагаємося організувати мобільні групи на майдан Незалежності по регіонах Криму», – повідомив заступник голови Меджлісу.

Проте не всі татари підтримують організаторів подібних акцій. Як інформують ЗМІ, близько 1 тис. кримських татар приїхали до Києва, щоб не допустити державного перевороту й підтримати Президента В. Януковича. «У разі необхідності ми готові виїхати до Києва на захист керівництва країни. Ми не маємо намірів там воювати, ми хочемо закликати опозиціонерів до миру й розповісти студентам, чим закінчилися такі “майдани” в Таджикистані, Сирії та Лівії», – зазначають організатори заходу.

Варто відзначити, що противників «Євромайдану» в Криму значно більше, ніж прихильників. На цьому наголошують

експерти. За їхніми словами, акції на підтримку влади більш масові і вони відбуваються в багатьох містах Криму. При цьому експерти наголошують, що ці акції проплачені владою. Щоправда, учасники мітингів на підтримку влади заперечують подібні твердження й заявляють, що їхні дії осмислені й цілеспрямовані. Щоправда, деякі заяви мають занадто радикальне спрямування.

За інформацією ЗМІ, у Севастополі на площі Нахімова декілька активістів громадської організації «Російська громада Севастополя» провели акцію на підтримку спецпідрозділу «Беркут», що штурмував студентів, які проводили акції на підтримку євроінтеграції України. Лідер «Російської громади Севастополя» Т. Єрмакова висловила своє обурення у зв'язку з тим, що, за її словами, провокатори із залізними прутами кидалися на «Беркут». «Жодна країна світу не дозволила б такого беззаконня, яке триває на Майдані», – сказала вона.

Т. Єрмакова також зазначила: «Ми стоїмо зараз тут за наші правоохоронні органи, вони зобов'язані були розігнати Майдан першого ж дня».

Активісти «Російської громади Севастополя» тримали в руках плакати з написами: «Слава “Беркутові”. Хлопці, ви молодці!», «Янукович, не здай “Беркут”! Вони герої!», «Дії “Беркута” і правоохоронних органів на Майдані підтримую!» та ін.

Тим часом акції на підтримку влади відбулися ще в кількох містах. Наймасовіші відбулися в Сімферополі. Тут їх було вже кілька. Зокрема, під час однієї з них, яка відбувалася перед будівлею Верховної Ради Криму, мітингуючі виступили проти спроб насильницького повалення діючої влади. Мітингуючі пригрозили, що вимагатимуть повернення Криму до складу Російської Федерації, якщо в «результаті державного перевороту Україною керуватимуть неонацисти». Як інформують ЗМІ, мітинг перед початком позачергової сесії парламенту Криму організувала партія «Русское единство». Її лідери вивели близько 300 осіб, які тримали плакати на підтримку Митного союзу. «Треба чесно визнати, нинішня ситуація склалася багато в чому через те, що політики Криму й Південного Сходу зовсім забули про існування в них хребта! Ставши

безхребетними, вони стерли зі своєї пам'яті всі обіцянки, які давали своїм виборцям і які повністю склалися з гасел про єдність з Росією і прагнення до Митного союзу, не кажучи вже про надання російській мові статусу державної», – зазначив у своєму виступі заступник голови партії Д. Полонський.

За його словами, ці «позабуті безхребетними політиками гасла» й сьогодні підтримуються більшістю кримчан і жителів Південного Сходу країни. «Саме тому сьогодні в Криму й на Південному Сході є повне право на самостійний вибір дій із захисту своїх законних й історично обґрунтованих інтересів! Організаційно й ідеологічно ми готові сьогодні протистояти тим, хто намагається диктувати більшості свою вимазану коричневим кольором і західними грошима волю!» – наголосив Д. Полонський.

Депутат Верховної Ради Криму від «Русского единства» С. Шувайников акцентував увагу на необхідності припинення протизаконних дій, спрямованих на повалення легітимної влади. «Якби це відбувалося у Європі чи Америці, там би поліція нікого б не пошкодувала. Захисники прав людини не пощадили б своїх громадян, якби побачили порушення закону», – вважає С. Шувайников.

Він також запевнив, що російський Крим ніколи не буде жити при «коричневому, націонал-неонацистському режимі». «Ми тоді вимагатимемо, щоб нам повернули російський статус. Я не закликаю до цього, але ми будемо закликати, якщо буде повалена законна влада», – підкреслив С. Шувайников.

У свою чергу заступник голови Сімферопольської районної організації ГО «Російська громада Криму» Є. Костильов назвав події в Києві «загрозою затягування в неофашистську Європу». «На сьогодні в Києві Криму оголошена війна, війна на знищення. Намагаються знищити нашу культуру, наші зв'язки з Росією, як тоді, у 1941-му, Європа намагається захопити нашу країну і, як тоді, у нашій країні з'явилася п'ята колони, яка проводить повзучу революцію», – заявив політик.

Він наголосив, що Україна має бути в Митному союзі, а якщо ні, то автономний статус Криму дає жителям півострова право наполягати на своєму самовизначенні як частини російської єдності.

У Сімферополі відбувалися й більш помірковані акції, під час яких лунали заклики до поміркованих дій. Такий мітинг відбувся на площі Леніна під гаслом «Крим за мир і стабільність в Україні». Організатором заходу виступила Верховна Рада Криму. Учасники мітингу закликали владу вжити заходи для стабілізації соціально-політичної ситуації в Україні. Присутні заявили, що не всі регіони країни виступають за інтеграцію з Європейським Союзом й одним з таких регіонів є Крим.

За інформацією ЗМІ, усього в заході взяло участь понад 10 тис. осіб. Перед присутніми виступили вищі кримські чиновники. «Дочекайтеся виборів і зробіть свій вибір, але виборів ніхто чекати не хоче, тому що результат відомий – він буде для опозиції програваний. Тому була зроблена спроба державного перевороту. Спроба силою взяти владу, відсторонити діючі владу й заблокувати їх для того, щоб показати, що вся влада в Україні не існує», – заявив голова кримського парламенту В. Константинов.

Учасники мітингу також заявили, що більшість «співгромадян, на яких тримається стабільність України, які забезпечують її життєздатність і безпеку, не мітингують на київських “майданах”, однак думка таких громадян не представлена на телебаченні».

Тим часом, як інформують ЗМІ, у всіх регіонах Криму створено громадські штаби щодо стабілізації політичної ситуації та мобілізації населення на підтримку курсу Президента й збереження громадянського миру. Про це повідомив заступник голови Ради міністрів АРК Р. Теміргалієв. За його словами, тисячі кримчан, обурених хаосом і безладдям, виходять з ініціативою їхати до Києва, щоб цивілізовано донести всьому світові свою громадянську позицію, свою незгоду з опозиціонерами. «Сьогодні вже створено громадські штаби щодо стабілізації політичної ситуації в усіх регіонах Криму. Десятки, сотні й тисячі кримчан уже зараз вирушають до Києва, де скажуть “ні” цьому “помаранчевому” бардаку, підтримають Президента В. Януковича, зажадають від української законної влади навести нарешті в Києві порядок і припинити весь цей путч», – розповів віце-прем'єр.

Р. Теміргалієв підкреслив, що кримчани стурбовані політичною кризою. «Кримчани готові захистити конституційний лад України й нашу автономію, від того ж войовничого О. Тягнибока, який, я нагадаю кримчанам, вимагає скасувати статус автономії», – підкреслив віце-прем'єр.

14 грудня до Києва прибуло кілька тисяч кримчан, щоб висловити підтримку діючій владі й Президенту В. Януковичу. Вони взяли участь у мітингу, який відбувся на Європейській площі. Після мітингу вони влаштували ходу нічними вулицями Києва. Як повідомили ЗМІ, жителі столиці скаржилися, що всю ніч їм заважали спати учасники провладного мітингу. За їхніми словами, групи людей протягом ночі гуляли по Києву, голосно вигукуючи гасла: «Янукович наш Президент!», «Сімферополь за Януковича».

За кілька днів до цього перший віце-спікер кримського парламенту С. Донич під час засідання президії ВР АРК назвав українців, які мітингують у Києві, непотребом. «Люди, які сьогодні стоять на Грушевського, на Майдані – це далеко не вся країна, не всі українці. Це – непотріб, який, якщо спробує ще прийти в Крим, отримає гідну відсіч», – зазначив він.

Тим часом, як інформують ЗМІ, президія ВР АРК на одному із засідань укотре обговорила політичну ситуацію в країні. Під час засідання президія Верховної Ради Криму запропонувала Президенту В. Януковичу й Кабінету Міністрів у короткий термін розглянути питання про можливість вступу України до Митного союзу. Відповідне Рішення «Про суспільно-політичну ситуацію, що склалася в Україні» ухвалено на засіданні. «Запропонувати Президенту, Кабінету Міністрів у стислі терміни розглянути можливість вступу України до Митного союзу», – наголошується в документі.

У рішенні також міститься прохання до міністра освіти і науки України Д. Табачника «вжити невідкладні заходи щодо недопущення зриву навчального процесу у вищих навчальних закладах України, використання їхніми керівниками свого службового становища для призову молоді до участі у вуличних акціях».

Трохи раніше відбулося позачергове пленарне засідання кримського парламенту, на якому було прийнято рішення

підтримати Президента України. Кримські депутати закликали В. Януковича відновити громадський порядок у країні й не зупинятися перед введенням надзвичайного стану. Про це йдеться у зверненні Верховної Ради автономії до глави держави, повідомляють ЗМІ. За такий напрям 2 грудня проголосувало 76 депутатів з 78, що взяли участь у голосуванні. «Верховна Рада Автономної Республіки Крим, спираючись на волю кримчан, які її обрали, керуючись турботою про збереження стабільності й правопорядку в Криму і в усій Україні, закликає Вас, Віктор Федорович, виконати свій конституційний обов'язок і зупинити розгул беззаконня й анархії, що накрив столицю країни. Ніхто не має права безкарно порушувати громадський порядок, здійснювати агресивні дії щодо представників правоохоронних органів, захоплювати адміністративні будівлі. Якщо подібні дії оперативної й жорсткої не буде присічено, Україна зануриться в хаос, життя і безпека наших громадян опиняться під реальною загрозою. Ми не маємо права допустити цього!» – ідеться в заяві кримських депутатів.

Політики закликали Президента вжити всі доступні заходи для відновлення громадського порядку, «не зупиняючись, якщо цього вимагатиме ситуація, перед введенням надзвичайного стану».

Через невеликий проміжок часу президія кримського парламенту поширила чергову заяву про політичну ситуацію в Україні. Ще дві прокламації депутати ухвалили на своїх сесіях. В усіх документах – засудження масових акцій протесту опозиції в столиці і вимоги силового розгону «Євромайдану». В останньому зверненні, яке керівники Верховної Ради автономії навіть записали на відео, мовиться, що «організатори вуличних заворушень у Києві прагнуть будь-якою ціною захопити владу в країні».

Автори звернення висловлюють переконання, що руйнівні процеси насамперед стосуватимуться автономного статусу Криму. «Ми з вами ризикуємо втратити все, що так важко досягнули за роки існування нашої Республіки. Нас позбавлять права говорити, писати, отримувати освіту рідною для більшості кримчан російською мовою. Сьогодні Крим стоїть

перед вибором: чи стерпіти насильницьку “майданізацію”, чи дати рішучу відсіч антидержавним й антикримським силам», – заявив у відеозверненні голова кримського парламенту, «регіонал» В. Константинов і закликав кримчан бути готовими стати на захист автономії.

Однопартієць спікера, депутат Є. Фікс, який теж знявся у згаданому відеосюжеті, зазначив, що насправді керівники автономії підтримують готовність Президента В. Януковича до діалогу з протестуючими і вважають круглий стіл початком такого діалогу. Водночас вони змушені робити такі радикальні заяви, бо відчують загрозу автономному статусу Криму.

Натомість, голова меджлісу Р. Чубаров зазначив, що остання заява президії кримського парламенту є приводом для роботи і психіатрів, і правоохоронців. На його думку, Верховна Рада Криму перестала бути представницьким органом, а депутати з провладної більшості втратили відчуття реальності. «Вони не відбулися як депутати, оскільки залишилися продовженням правлячої партії. А тому вони так і не зрозуміли, що мають представляти інтереси людей, а не лише влади», – зазначає Р. Чубаров.

Кримський політичний аналітик М. Семена назвав останню заяву керівництва парламенту «найбільш неадекватним документом», який не відповідає реальній ситуації в суспільстві й державі. «Наша Верховна Рада виступає з найбільш радикальних позицій і дуже перебільшує загострення ситуації в країні. Є перебільшення, є неправда, є дезінформація. Події в Києві не несуть жодної загрози автономії й тим більше використанню в Криму російської мови. Це відверта вигадка», – зазначив М. Семена.

Після бурхливого критичного обговорення в соціальних мережах відеоролик зі зверненням кримського спікера й членів президії з офіційного сайту Верховної Ради Криму видалили.

З ще більш радикальних позицій оцінює ситуацію, яка склалася в країні, депутат Севастопольської міськради від ПР С. Смолянінов, який вважає, що Україні необхідна негайна допомога з боку Росії. Як інформують ЗМІ, він розпочав збір підписів під зверненням до президента Росії В. Путіна з про-

ханням ввести війська в Україну. Звернення розміщено на сайті «Севастопольське віче». «У результаті відмови народу України та її законно обраного Президента В. Януковича від підписання грабінницької асоціації з Євросоюзом, західними спецслужбами і їхніми агентами ініційована спроба повалення законної влади в країні. Для чого організовані заворушення й проплачені мітинги в ряді міст України та інформаційні атаки в ЗМІ, на фінансованих США інтернет-ресурсах», – зазначає депутат.

Він нагадав, що на сайті Білого дому США розміщена петиція, автори якої звертаються з проханням до президента США Б. Обами здійснити військову інтервенцію Збройних сил США в Україні для повалення режиму В. Януковича. «Звертаємося до Вас і просимо надати військову та іншу допомогу братньому народу, уряду й Президенту України для захисту суверенітету країни, російського населення Криму та інших регіонів України. Просимо погодити з урядом України введення на територію країни Збройних сил Російської Федерації для захисту від армії США і їхніх НАТО-вських агресорів», – заявив С. Смолянінов.

Дехто з опозиції, ще більше нагнітаючи ситуацію, зазначає, що в Криму готується спецоперація з оголошення державного суверенітету за підтримки Росії. Про це заявив на брифінгу в штабі опозиції на Майдані депутат Верховної Ради від «Свободи» Ю. Сиротюк, член Комітету парламенту з нацбезпеки та оборони. Він стверджує, що днями в Сімферополі в Консульстві РФ відбулася зустріч за участі російських дипломатів, депутатів Верховної Ради від ПР, а також лідера партії «Російський блок» Г. Басова й представників партії «Русское единство». «Зараз у Криму намагаються провести такий собі антимайдан, ключовою вимогою якого буде проведення референдуму щодо державної незалежності Криму», – запевняє Ю. Сиротюк.

Крім того, уточнив депутат, 27 грудня Чорноморський флот Росії має наміри провести в Криму антитерористичні навчання. Це є небезпекою для України, оскільки на сьогодні всі сили стягнуті в Київ і на півострові залишається їхня

мінімальна кількість. «У Криму зараз практично нема українських військових і внутрішніх військ, які можуть протистояти російським десантникам у Севастополі», – зазначив Ю. Сиротюк. Він також заявив, що В. Янукович під час зустрічі з В. Путіним може укласти угоду, яка дасть змогу Росії оновити техніку й кораблі ЧФ у Севастополі аж до введення на територію Криму ядерної зброї. «Цей план планується ввести в дію у випадку, якщо В. Янукович втратить контроль над Києвом і свою більшість у Верховній Раді», – заявив Ю. Сиротюк.

У свою чергу кримські комуністи після повідомлення про знищення пам'ятника Леніну в Києві заявили про готовність стати на захист кримських пам'ятників Леніну. За словами першого секретаря Рескому КПУ О. Соломахіна, з 9 грудня перед пам'ятником Іллічу на центральній площі Сімферополя буде встановлено ??«намет червоної ідеї». Кримські комуністи починають збір грошей на відновлення зруйнованого в Києві пам'ятника. «Ми також будемо роз'яснювати людям, що собою насправді являє Євросоюз», – наголосив кримський комуніст.

Один із лідерів кримського «Євромайдану» й КРО «Народний рух» України Л. Пілунський наполягає, що буде краще, якщо пам'ятники комуністичної доби приберуть з вулиць. «Вони не представляють ні художньої, ні якоїсь іншої цінності. Якщо влада хоче зберегти їх, прийшов час їх цивілізовано демонтувати. Якщо комуністи хочуть, щоб Ленін у центрі Сімферополя уцілів, нехай знімуть і заберуть собі на подвір'я – там нехай моляться на нього», – зазначив політик.

На думку експертів, радикальні заяви не сприяють стабілізації ситуації як в Україні, так і в Криму. Тим більше що проблем вистачає й без цього. Зокрема, кримські татари продовжують наполягати на вирішенні їхніх національних проблем. За повідомленнями ЗМІ, новообраний глава меджлісу кримськотатарського народу Р. Чубаров домагатиметься ухвалення законодавчих актів, що закріплюють статус і права кримських татар. Голова меджлісу висловив стурбованість тим, що кримські татари не мають законодавчо закріплених гарантій свого збереження й розвитку як народ,

що сформувався на території Криму і мав свою державність. «Простіше кажучи: повертається корінний народ Криму, але в жодному законодавчому акті не врегульовані питання його розвитку, не гарантовані його права й не передбачені правові механізми їх реалізації в Україні», – зазначив він.

Р. Чубаров нагадав, що, відповідно до ст. 11 Конституції України, держава сприяє розвитку української нації й розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин. «Але в законодавстві України немає навіть розшифровки того, хто такі корінні народи! Тому треба дати чітку відповідь на це питання», – підкреслив глава меджлісу. На його переконання, таким міг би стати закон «Про статус кримськотатарського народу в Україні», проект якого свого часу був зареєстрований у ВР України, однак до його розгляду справа не дійшла. «Далі, якщо говорити про правові перспективи, потрібно враховувати цей фактор при прийнятті виборчого законодавства. Повинні бути виписані чіткі правові механізми, які дадуть можливість кримським татарам як корінному народу брати участь в управлінні Криму», – зазначив Р. Чубаров.

Він наголосив, що кримські татари сьогодні слабо представлені в органах влади АРК і не можуть брати участі в керуванні автономією. «Це, крім іншого, питання керування й розпорядження природними ресурсами Криму. І все, що пов'язано з місцями компактного проживання кримських татар, з певними періодами нашої історії і державності, з відновленням історичної топоніміки. Не будучи закріплено законодавчо, усе це не дає змоги кримським татарам відчувати себе впевнено на своїй Батьківщині сьогодні і в майбутньому», – підкреслив Р. Чубаров.

10 грудня в Сімферополі відбувся мітинг, присвячений Міжнародному дню прав людини. Учасники мітингу вимагали відновлення прав кримськотатарського народу в Україні. У мітингу взяли участь, за різними оцінками, 1,5–3 тис. осіб. Про це повідомили ЗМІ. За їхньою інформацією, мітингуючі тримали в руках національні прапори кримськотатарського народу й транспаранти з гаслами: «Відновлення прав

кримськотатарського народу – під егіду міжнародного співтовариства!», «Земля – багатство народу, а не влади!», «Ні дискримінації за національною ознакою!».

У виступах учасників мітингу лунала критика на адресу кримської влади, «з мовчазної згоди якої», за словами керівника Секретаріату меджлісу З. Смедляєва, «здійснювалися провокації щодо кримських татар».

У прийнятій резолюції кримські татари закликали Президента В. Януковича підтримати ініціативу меджлісу про проведення у 2013 р. міжнародного форуму з питання відновлення прав кримськотатарського народу, забезпечення його безпеки і гарантій розвитку в Україні. Також у резолюції висловили сподівання, що «2013 р. – рік головування України в ОБСЄ повинен ознаменуватися затвердженням в українському суспільстві фундаментальних прав і свобод людини, кардинальними змінами української держави щодо питань відновлення прав кримськотатарського народу». Учасники мітингу також закликали всіх жителів Криму, незалежно від національності і віросповідання, об'єднати зусилля у сфері захисту прав людини й прав народів на благо Криму та його майбутнього.

Експерти переконані, що протистояння політичних сил може спричинити поглиблення економічної кризи. Проблеми Криму, як і всієї України, має вирішувати український народ і влада, якій народ довіряє. Залучення іноземних сил і використання радикальних засобів лише зашкодять цілісності держави (*Роботу написано з використанням таких джерел: У Криму студенти активізувалися за європейський вибір // <http://24tv.ua>. – 2013. – 28.11; Крымский главк милиции увеличи черными ленточками // <http://news.allcrimea.net>. – 2013. – 30.11; Російські націоналісти Севастополя готові підтримати «Євромайдан» за певних умов // <http://24tv.ua>. – 2013. – 5.12; У Криму молодь прикрасила ялинку портретами Януковича і урядовців // <http://24tv.ua>. – 2013. – 4.12; Кримські татари – за відставку Азарова, дострокові вибори Президента і Верховної Ради // <http://uaapress.info>. – 2013. – 3.12; 1 тис. кримських татар мають намір приїхати до*

Києва на підтримку Януковича // <http://ukranews.com>. – 2013. – 6.12; В Сімферополі состоялся «Євромайдан» // <http://mediavolna.crimea.ua>. – 2013. – 7.12; В Сімферополі грезят возвращением Крыма России // <http://crimea.ukraine-info.net>. – 2013. – 2.12; Перший віце-спікер Криму назвав мітингувальників «Євромайдану» непотребом // <http://gazeta.ua>. – 2013. – 3.12; В Криму собирают деньги на восстановление разрушенного в Киеве памятника Ленину // <http://www.segodnya.ua>. – 2013. – 9.12; Кримські татари вимагають відновлення своїх прав // <http://tyzhden.ua>. – 2013. – 10.12; Керівництво Криму лякає людей «Євромайданом», бо саме боїться? // <http://www.radiosvoboda.org>. – 2013. – 13.12; Кримчане тисячами едуть в Київ для підтримки Януковича // <http://www.kianews.com.ua>. – 2013. – 10.12; Крим рветься до незалежності при підтримці Росії // <http://gazeta.ua>. – 2013. – 14.12; Учасники антимайдану з Криму всю ніч заважали спати киянам // <http://gazeta.ua>. – 2013. – 15.12).

ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА

Пленарне засідання 18 грудня 2013 р.

Перед початком ранкового засідання представники опозиційних фракцій заблокували президію і трибуну для виступів.

Для участі в пленарному засіданні зареєструвалося 217 народних депутатів.

Голова Верховної Ради України В. Рибак у зв'язку з неможливістю проводити пленарне засідання запросив керівників фракцій для проведення консультацій у кабінет Голови Верховної Ради (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://iportal.rada.gov.ua>)*. – 2013. – 18.12).

***

Комітет з питань правової політики рекомендує парламенту прийняти за основу проект закону про внесення змін до Закону України «Про виконавче провадження» (щодо постанови про закінчення виконавчого провадження).

Законопроектом (реєстр. № 3192) пропонується вилучити одну з підстав (п. 11 ч. 1) закінчення виконавчого провадження – повернення виконавчого документа до органу (посадової особи), який його видав, у випадку, передбаченому ч. 3 ст. 75 чинного Закону.

Також передбачається виключити із ст. 75 ч. 3, якою встановлено, що в разі, якщо виконати рішення без участі боржника неможливо, державний виконавець накладає на боржника штраф і вносить подання (повідомлення) правоохоронним органам для притягнення боржника до відповідальності згідно із законом, після чого виносить постанову про закінчення виконавчого провадження й повертає виконавчий документ до органу (посадової особи), що його видав.

Також члени комітету вважають за доцільне під час доопрацювання законопроекту до другого читання доповнити ч. 3 ст. 75 нормою про обов'язок державного виконавця повторювати дії щодо виконання рішень з певною періодичністю до закінчення строку, передбаченого законом для відповідного виду стягнення (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 18.12).

***

Комітет з питань верховенства права та правосуддя рекомендує парламенту прийняти за основу проект закону про внесення змін до Закону України «Про Конституційний Суд України» щодо вдосконалення правового статусу, організації та порядку діяльності Конституційного Суду України.

На засіданні комітету зазначалося, що законопроектом (реєстр. № 3721) пропонується, зокрема, встановити початок перебігу строку повноважень судді Конституційного Суду; закріпити повноваження Конституційного Суду відносно надання висновків про відповідність законопроектів про внесення змін до Конституції України вимогам ст. 157 і 158 Основного закону й про порушення Верховною Радою Автономної Республіки Крим Конституції або законів України; урегулювати питання звільнення судді Конституційного Суду з посади за його заявою про відставку або про звільнення з посади за

власним бажанням; встановити термін для прийняття ухвали про відкриття або про відмову у відкритті конституційного провадження; визначити порядок розгляду справи в разі неприйняття колегією суддів Конституційного Суду будь-якої процесуальної ухвали; удосконалити порядок оприлюднення ухвал, рішень і висновків Конституційного Суду України; удосконалити порядок виконання рішень і висновків Конституційного Суду; урегулювати відносини, що виникають внаслідок дії акта, визнаного неконституційним; доповнити закон новою гл. 17 щодо порядку розгляду справ про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції вимогам ст. 157 і 158 Основного закону; доповнити також закон новою гл. 18 щодо порядку розгляду справ про порушення Верховною Радою Автономної Республіки Крим Конституції або законів України.

Під час обговорення народні депутати звертали увагу на те, що потребують також уточнення положення Закону, якими встановлено, що суддя Конституційного Суду має нагрудний знак, опис і форма якого затверджуються Верховною Радою (ст. 10). Як зазначали парламентарі, наведена норма узгоджується із загальним порядком здійснення правосуддя, передбаченим ч. 2 ст. 16 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», за яким суддя здійснює правосуддя в мантиї та з нагрудним знаком. Водночас парламент з 1996 р. і до цього часу не затвердив опис і форму нагрудного знака судді Конституційного Суду. Тому пропонується надати Конституційному Суду повноваження самостійно затверджувати опис і форму нагрудного знака судді Конституційного Суду.

Крім того, наголошували народні депутати, потребують удосконалення й інші положення Закону, зокрема пов'язані з уточненням порядку відшкодування витрат учасникам конституційного провадження, оприлюднення ухвал, рішень і висновків Конституційного Суду, виконання його рішень і висновків та уніфікацією термінів конституційного провадження.

На думку членів комітету, запропоновані законопроектом зміни дадуть змогу вдосконалити правовий статус, організацію й порядок діяльності Конституційного Суду, що

сприятиме підвищенню ефективності роботи єдиного органу конституційної юрисдикції в Україні (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>)*. – 2013. – 18.12).

***

Парламентські інструменти подолання політичної кризи в Україні було обговорено під час круглого столу в Комітеті з питань державного будівництва та місцевого самоврядування.

Відкриваючи засідання, голова комітету Д. Жванія зазначив, що «сьогоднішня політична криза є наслідком хибності скасування конституційної реформи 2004 р.». За його словами, свого часу ця реформа стала «консенсусною для суспільства і політикуму, таку парламентсько-президентську республіку сприймали як своєрідний транзит, перехідний крок до “чистої” парламентської республіки».

Д. Жванія також підкреслив, що лише Верховна Рада є єдиним законодавчим представницьким органом у структурі державної влади, який може взяти на себе відповідальність за пропонувати суспільству шляхи виходу з політичної кризи.

Заступник Голови Верховної Ради України Р. Кошулинський, зокрема, наголосив, що інститут представницької влади сьогодні в Україні нівельовано, діяльність народних депутатів фактично зведено до підготовки законопроектів. Водночас, на його думку, за умови стабільності в суспільстві саме парламентська форма правління є оптимальною. Народний депутат закликав присутніх до застосування всіх можливих у парламенті важелів для «вирівнювання втраченого балансу сил у суспільстві».

Радник Президента України, керівник Головного управління з питань конституційно-правової модернізації Адміністрації Президента України М. Ставнічук зазначила, що сьогодні для виходу з політичної кризи має бути укладено конституційний договір, і наголосила, що нова суспільна угода має бути укладена на базі широкого діалогу.

Учасники заходу висловилися також щодо легітимності конституційної реформи 2004 р. Зокрема, наголошувалося на

тому, що є можливості «визнання Конституційним Судом рішення щодо реформи таким, що втратило чинність» (пропозиція професора НУ «Киево-Могилянська академія» В. Мусіяки); «ухвалення Верховною Радою акта про відновлення легітимності конституційного правопорядку, який було порушено внаслідок рішення Конституційного Суду 2010 р.» (пропозиція міністра юстиції України у 1995–1997 і 2005–2006 рр. С. Головатого) тощо (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 17.12).

***

Оппозиция требует сделать следующую неделю пленарной, чтобы рассмотреть проект Государственного бюджета на следующий год. Об этом заявил лидер фракции «Батьківщина» А. Яценюк во время брифинга.

Как сообщалось, в ПР считают, что Верховная Рада будет рассматривать проект бюджета в сессионном зале в четверг, 19 декабря. Нардеп от фракции Партии регионов В. Макеенко посоветовал журналистам подождать.

А. Яценюк также сказал, что оппозиционные силы обещают не допустить принятия закона о Государственном бюджете на 2014 год на выездном заседании. По его словам, оппозиция не допустит принятия Закона Украины «О Государственном бюджете на 2014 год» с нарушениями процедуры. А. Яценюк сказал, что оппозиция предостерегает спикера парламента и Партию регионов от попыток проводить заседания Верховной Рады в другом месте (*УРА-Информ* (<http://ura-inform.com>). – 2013. – 18.12).

***

Фракция партии «Батьківщина» на 23 февраля предлагает назначить выборы мэра Киева.

17 декабря в Верховной Раде зарегистрирован законопроект, в котором говорится о том, что на 23 февраля 2014 г. необходимо назначить внеочередные выборы киевского городского головы и депутатов Киевской рады. Такое предложение

поступило от народных депутатов фракции «Батьківщина» А. Черноволенко и Ю. Одарченко.

Документ № 3767 «О назначении внеочередных выборов Киевского городского головы и депутатов Киевского городского совета 23 февраля 2014 года», размещен на официальном сайте Верховной Рады Украины.

Напомним, оппозиция уже давно требует рассмотреть вопрос о выборах в Киеве (*УРА-Информ* (<http://ura-inform.com>)). – 2013. – 18.12).

***

Прозорість джерел фінансування політичних партій є однією з основних ознак європейського парламентаризму. Про це на своїй сторінці у Facebook написав народний депутат В. Омельченко, коментуючи внесений ним законопроект № 3709 щодо фінансування діяльності політичних партій.

Парламентар пояснив, що прийняття законопроекту дасть змогу підвищити рівень відкритості політичних партій у рамках виконання Україною рекомендацій Групи держав Ради Європи проти корупції (GRECO).

Законопроектом також пропонується запровадити обмеження добровільних пожертвувань для політичних партій на рівні 57 тис. грн для фізичних осіб і понад 9 млн грн для юридичних осіб.

В. Омельченко додав, що для того, щоб запобігти втручанню інших держав у прийняття партійних рішень, пропонується заборонити фінансування політичних партій іноземцями, а також міжнародними компаніями чи фондами. «На жаль, сьогодні мають місце ганебні факти отримання деякими українськими політичними партіями фінансування від агентів іноземного впливу, які ведуть до зобов'язань політичного характеру перед такими інвесторами. Це загроза національним інтересам України і є неприпустимим. Саме тому в законопроекті, який я подав до ВР, пропонується заборонити фінансування політичних партій іноземцями, а також міжнародними компаніями чи фондами», – зазначив В. Омельченко.

Також законопроектом передбачено посилення адміністративної й кримінальної відповідальності за правопорушення фінансування політичних партій (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 18.12).

ВИКОНАВЧА ВЛАДА

Домовленості між Україною й Російською Федерацією в газовій сфері є результатом спільних дій, наголошує Президент В. Янукович.

«Ціноутворення – це продукт нашої спільної роботи. Якщо говорити про перспективи, ми повинні думати, як нам вибудувати роботу, яка б створювала мотивацію для двох сторін. Я маю на увазі створення умов для прозорої роботи української ГТС», – сказав Президент.

У свою чергу президент Росії В. Путін повідомив, що «Газпром» і НАК «Нафтогаз» підписали доповнення до вже існуючої угоди, що дає можливість «Газпрому» продавати газ Україні за ціною 268,5 дол. за 1 тис. куб. м. «Ми вважаємо, що це тимчасове рішення, маючи на увазі, що довгострокові домовленості повинні й будуть досягнуті. Це стосується й поставок газу в Україну, і забезпечення безперервного транзиту в Європу», – сказав В. Путін.

Він також додав, що з метою підтримки бюджету України уряд Росії прийняв рішення розмістити в цінних паперах українського уряду частину своїх резервів з Фонду національного добробуту обсягом 15 млрд дол. США. Президент РФ також додав, що питання про приєднання України до Митного союзу не обговорювалося (*Офіційне інтернет-представництво Президента України* (www.president.gov.ua). – 2013. – 17.12).

***

Україна в рамках головування в СНД у 2014 р. має намір докласти зусиль для реалізації тих принципів економічного співробітництва, які відповідали б інтересам усіх

учасників Співдружності. Про це заявив Президент України В. Янукович під час VI засідання Українсько-російської міждержавної комісії в Москві.

За його словами, ідеться про створення умов щодо активізації торгівлі товарами й послугами, ефективного механізму вирішення спірних питань, а також зняття існуючих у взаємній торгівлі бар'єрів. «Зокрема, пріоритетом нашого головування в СНД стане підготовка до підписання угод про транзит трубопровідним транспортом, про торгівлю послугами, протоколу про поетапне скасування експортних мит», – сказав Президент.

Глава держави висловив переконання, що у вирішенні цих важливих питань зацікавлені і Україна, і Російська Федерація (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua).* – 2013. – 17.12).

***

Наступне, VII засідання Українсько-російської міждержавної комісії відбудеться у 2014 р. в Україні. Про це Президент України В. Янукович сказав у Москві після підписання двосторонніх документів.

«Ми домовилися, і це зафіксовано в підсумковому протоколі комісії (провести наступне VII засідання в 2014 р. в Україні)», – зазначив В. Янукович.

Глава держави подякував російським та українським урядовцям за плідну роботу в рамках роботи VI засідання Українсько-російської міждержавної комісії. «Я знаю, що цієї роботи не було б на такій оптимальній швидкості, якби не політична воля В. Путіна», – сказав Президент.

За словами глави Української держави, під час засідання сторони проаналізували причини, які призвели до падіння товарообігу між країнами, замороження деяких спільних проєктів. «Нам з цього необхідно буде винести уроки на майбутнє», – сказав В. Янукович. Він наголосив, що першочергову увагу Україні й Росії необхідно буде приділяти поглибленню торговельно-економічної співпраці та реалізації спільних проєктів в усіх сферах, які представляють взаємний

інтерес (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2013. – 17.12).

***

Президент України В. Янукович привітав кращих спортсменів і тренерів України різних поколінь, учасників й організаторів урочистої церемонії «Спортивне сузір'я України-2013».

«Ми пишаємося спортивною славою вітчизняного спорту, примноженою у 2013 р. чемпіонами й призерами, які більше 400 разів піднімалися на п'єдестал пошани та завоювали рекордну кількість перемог у неолімпійських і дефлімпійських програмах. Переконали, що ваші звершення є гідним прикладом для підростаючого покоління, новим імпульсом подальшого розвитку фізичної культури і спорту в Україні», – ідеться в привітанні (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2013. – 18.12).

***

Домовленості президентів України й Російської Федерації про зниження ціни на російський газ для нашої країни відкриває нові можливості економічного розвитку. Про це заявив Прем'єр-міністр України М. Азаров під час засідання уряду 18 грудня 2013 р.

За його словами, домовленості президентів передбачають встановлення для України економічно обґрунтованої ціни на газ з 1 січня й до кінця дії контракту. «Це відкриває можливості для української промисловості, енергетики, житлово-комунального господарства відновити економічне зростання і використовувати отримані ресурси для модернізації», – заявив М. Азаров (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*). – 2013. – 18.12).

***

Прем'єр-міністр України М. Азаров закликав лідерів усіх політичних сил шукати компромісні рішення виходу із складної політичної ситуації заради майбутнього України. Про це він заявив під час засідання уряду 18 грудня 2013 р.

«Ще раз звертаюся до лідерів усіх політичних сил, яким насправді дорога Україна: давайте домовлятися про розвиток держави – про те, як захистити економіку від кризи, що триває. Криза нікуди не зникла, вона є, економічна криза, жорстка економічна криза на всіх ринках», – зазначив М. Азаров.

Прем'єр-міністр наголосив, що в умовах, які сьогодні склалися в Україні, необхідно шукати компроміс заради достойного життя кожного українця. «Ми можемо і повинні домовлятися про те, як захистити народ від негараздів, як дати перспективу стабільної роботи і достойного життя кожному українцю. У цих складних умовах ми зобов'язані знаходити компроміси заради України. Хто цього не розуміє, тому не місце в політиці», – підкреслив глава уряду (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*). – 2013. – 18.12).

***

Кабинет Министров Украины предварительно одобрил проект Госбюджета на 2014 год. Об этом сообщила заместитель главы Администрации Президента Украины И. Акимова, сообщает 5 канал.

Проектом Государственного бюджета Украины на 2014 год предусмотрено предоставление государственных гарантий в объеме 50 млрд грн. «Государственные капитальные расходы увеличены по сравнению с 2013 г. на 2 млрд грн. Кроме того, на реализацию Государственной программы активизации экономики предусмотрено предоставление государственных гарантий в объеме 50 млрд грн», – отметил 18 декабря Премьер Н. Азаров.

Кроме того, в Украине минимальная заработная плата в 2014 г. будет повышаться в три этапа и возрастет на 18 %, в 2014 г. будет увеличена выплата пособия семьям с детьми, малообеспеченным семьям и детям-инвалидам на 22 %.

Проектом Государственного бюджета Украины на 2014 год на развитие медицинской отрасли предусмотрено более 3 млрд грн. Об этом сообщает «РБК-Украина» (*Електронні Вісти (http://elvisti.com)*). – 2013. – 18.12).

***

У Державному бюджеті на 2014 рік значна увага приділяється розвитку регіонів. На цьому наголосив Прем'єр-міністр М. Азаров на засіданні Кабінету Міністрів України 18 грудня.

«Як і доручав Президент, у бюджеті наступного року значна увага приділяється розвитку регіонів. Загальний ресурс місцевих бюджетів збільшено порівняно з 2013 р. на 15 млрд грн, у тому числі для забезпечення виплати підвищення заробітної плати та оплати енергоносіїв і реалізації регіональних програм», – сказав глава уряду.

Він також повідомив, що на виконання доручення Президента України вперше передбачено 594 млн грн на розширення мережі дошкільних навчальних закладів, модернізацію дитячих спортивних майданчиків загальноосвітніх і дошкільних навчальних закладів. Державний фонд регіонального розвитку збільшено порівняно з 2013 р. майже в чотири рази. Загалом інвестиційний ресурс для соціально-економічного розвитку територій у наступному році становитиме майже 16 млрд грн (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 18.12*).

***

Соціальні виплати наступного року зростуть, що передбачено проектом Державного бюджету. Про це заявив Прем'єр-міністр М. Азаров на засіданні Кабінету Міністрів України 18 грудня.

«Щодо соціальних параметрів бюджету, мінімальна заробітна плата наступного року буде підвищуватися в три етапи: з 1 січня, з 1 липня і з 1 жовтня. Вона буде майже у два рази більша, ніж отримували громадяни в 2009 р.», – сказав він.

М. Азаров повідомив, що розмір посадового окладу працівника I тарифного розряду Єдиної тарифної сітки також збільшуватиметься в три етапи: «Це буде на 18 % більше, ніж в грудні 2013 р., і в два рази, підкреслюю, більше, ніж у 2009 р.». «У результаті таких збільшень середньомісячна заробітна плата на кінець 2014 р., наприклад, дільничного

лікаря-терапевта вищої категорії зросте на 602 грн проти грудня 2013 р., фельдшера зросте на 401 грн щомісячно, підкреслюю, завідувача дошкільного навчального закладу – на 645 грн, вчителя вищої категорії загальноосвітнього навчального закладу – на 602 грн, старшого наукового співробітника – на 748 грн», – констатував Прем'єр-міністр.

Крім того, за його словами, у наступному році відбудеться й поетапне зростання розміру прожиткового мінімуму на одну особу також в три етапи. М. Азаров звернув увагу, що за неповних чотири роки ці виплати збільшилися двічі: «Це моя відповідь багатьом спекулянтам на цю тему».

Прем'єр-міністр повідомив, що на 22 %, або майже на 9 млрд грн наступного року збільшено субвенцію на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства й дітям-інвалідам і тимчасової допомоги дітям.

Також, за його словами, у проекті Державного бюджету України на 2014 рік передбачено в повному обсязі кошти на продовження реалізації соціальних ініціатив Президента України, у тому числі у сфері пенсійного забезпечення, що були запроваджені ще в 2012 р.

М. Азаров повідомив, що наступного року заплановано збільшення розмірів стипендій для студентів вищих навчальних закладів, які навчаються на відмінно, залежно від рівня акредитації вищих навчальних закладів й освітньо-кваліфікаційного рівня, від 70 до 120 грн до звичайної стипендії (*Урядовий портал (www.kmti.gov.ua)*. – 2013. – 18.12).

***

Правительство решило отсрочить снижение ставки НДС до 2015 г., сообщила заместитель главы Администрации Президента Украины И. Акимова (Електронні Вісті (<http://elvist.com>)). – 2013. – 18.12).

***

11 грудня 2013 р. урядом схвалено законопроект «Про Загальнодержавну програму розвитку малого і середнього

підприємництва на 2014–2024 роки», який спрямований на вирішення вищезазначених проблем. 18 грудня після засідання Кабінету Міністрів голова Держпідприємництва презентував проект програми широкій громадськості.

За його словами, розробці заходів для розвитку малого й середнього підприємництва в Україні Держпідприємства у 2013 р. приділяла значну увагу. У цьому контексті враховувався досвід попередніх років і найкращі світові практики підтримки суб'єктів малого й середнього підприємства.

М. Бродський зазначив, що на сьогодні вирішення потребують такі проблемні питання, як обмеженість доступу до фінансових ресурсів, корупція, яка існує через недосконалість процедур у сфері ліцензування, дозвільної системи й перевірок у сфері господарської діяльності, низький рівень поінформованості підприємців про порядок й умови провадження господарської діяльності, недосконалість системи підготовки й підвищення кваліфікації кадрів для суб'єктів малого й середнього підприємства тощо.

Запропоновані в проекті програми шляхи передбачають подальшу дерегуляцію, розширення можливостей доступу суб'єктів малого й середнього підприємства до отримання кредитних ресурсів, підтримку експортної діяльності (страхування контрактів), участь бізнесу в соціальних проектах.

«Ми вчимо підприємців, щоб вони знали й розуміли свої права. Крім того, наша служба вчить і чиновників, ознайомлюючи їх з новими законами, кожного місяця проводимо навчання», – додав М. Бродський (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua). – 2013. – 18.12).*

***

Віце-прем'єр-міністр України О. Вілкул взяв участь у всеукраїнській селекторній нараді за участі керівників профільних міністерств, Укравтодору, «Нафтогазу», ДСНС, керівники регіонів, міст і комунальних служб.

Під час виступу О. Вілкул звернув увагу керівництва Укравтодору й мерів на необхідність посилення роботи з розчищення доріг державного й місцевого значення.

Напередодні опалювального сезону були проведені спільні навчання комунальних служб і рятувальників. «Завдяки відпрацьованим під час підготовки до опалювального сезону діям оперативно був ліквідований прорив тепломереж у Краматорську Донецької області, який стався 16 грудня. Теплоносій уже подано до всіх 42 житлових будинків Краматорська, які були відключені від тепломережі», – сказав О. Вілкул.

Віце-прем'єр зазначив, що два рази на день отримує оперативну інформацію з регіонів. У разі необхідності уряд надає допомогу. Зокрема, для закупівлі додаткової кількості палива урядом 4 грудня була надана фінансова допомога Хмельницькій, Рівненській, Вінницькій, Тернопільській, Закарпатській та Івано-Франківській областям (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*. – 2013. – 18.12).

ПОЛІТИКА

Предложение для Украины о вступлении в ЕС по-прежнему остается в силе. Об этом заявила А. Меркель, которая во вторник была избрана на третий срок на пост канцлера Германии, сообщает ИТАР-ТАСС.

«Я сожалею о решении Президента (Украины Виктора) Януковича (отложить подписание соглашения с ЕС - ред.)», – сказала А. Меркель, добавив, что «это предложение остается на столе переговоров».

«Мы в курсе, что Украина и Россия подписали далеко идущее соглашение. Мы проверим его», – подчеркнула немецкий канцлер.

А. Меркель также подчеркнула, что такая ситуация является недопустимой, «когда страна, расположенная между Россией и Европейским Союзом, вынуждена принимать принципиальное решение, за кого она - за того или за другого». Она также призвала не ставить Украину перед выбором между Россией и Евросоюзом (*Корреспондент.net (http://korrespondent.net)*. – 2013. – 16.12).

***

Докладчики Парламентской ассамблеи Совета Европы (ПАСЕ) по мониторингу обязательств Украины перед советом отправляются в Киев для изучения ситуации в стране. Об этом сообщает «РИА Новости» сотрудник аппарата ассамблеи.

«М. Репс (Эстония) и М. де Пурбе-Лундин (Швеция), содокладчики ПАСЕ по мониторингу Украины, посетят страну с 19 по 20 декабря для изучения ситуации на местах», – пояснил он.

По словам собеседника агентства, докладчицы намерены встретиться «с Президентом, Премьер-министром, Председателем Верховной Рады и министрами иностранных и внутренних дел, а также с лидерами Партии регионов, «Батьківщини», УДАРа и ВО «Свобода» (*Левый берег* (<http://lb.ua>). – 2013. – 18.12).

***

Лидеры Европейского Союза на саммите 19–20 декабря рассмотрят ситуацию в Украине. Об этом сообщил журналистам народный депутат П. Порошенко после встречи с Президентом Европейского совета Г. ван Ромпеем в Брюсселе.

«Мы обсуждали следующее заседание Европейского совета. Украинский вопрос будет в повестке дня и будет четкий сигнал в поддержку украинского народа, сигнал против насильственных действий против людей, которые мирно участвуют в демонстрациях уже три недели. Также будет сигнал, чтобы Соглашение об ассоциации подписать как можно скорее», – сказал он. «Было сказано, что двери в ЕС являются открытыми для Украины. Соглашение об ассоциации лежит на столе. Ключ к этому – в руках украинского правительства. Мы сделаем все возможное, чтобы ускорить этот процесс», – добавил П. Порошенко (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2013. – 17.12).

***

В Конгресс США внесли резолюцию о санкциях против украинской власти. В проекте резолюции, который

представил конгрессмен-демократ Э. Энгел, говорится о том, что палата представителей Конгресса США может принять санкции в отношении представителей украинских властей, которые санкционировали применение силы против демонстрантов.

«Палата представителей призывает правительство Украины привлечь к ответственности причастных к насилию в отношении мирных демонстрантов и снять уголовные обвинения с тех, кто задержан за реализацию своих демократических прав. Палата призывает США и ЕС ясно дать понять украинскому руководству, что те, кто санкционировал или осуществлял применение силы, будут привлечены к персональной ответственности», – говорится в документе.

Резолюция призывает власти и оппозицию Украины проявлять сдержанность и вести диалог с целью мирного урегулирования кризиса. «В случае продолжения применения силы властями против мирных демонстрантов палата представителей Конгресса США может рассмотреть целевые санкции против тех, кто отдал приказ о применении силы или был задействован в его выполнении», – отмечается в резолюции (*Левый берег* (<http://lb.ua>). – 2013. – 18.12).

***

17 декабря в Киеве состоялось вечернее вече на майдане Незалежности, на котором находилось порядка 30 тыс. человек. Перед собравшимися выступили лидеры оппозиции В. Кличко, О. Тягнибок и А. Яценюк.

В своем выступлении на Майдане лидер партии УДАР В. Кличко вызвал Президента Украины В. Януковича на ринг. «Я вызываю Януковича на ринг и хочу сказать, что он мой персональный соперник», – сказал В. Кличко.

Также он отметил, что пока неизвестно, на каких условиях В. Янукович подписал договоренности в Москве. В. Кличко уверен, что власть этими договоренностями сдает национальные интересы и независимость Украины. Также В. Кличко заявил, что главной целью договоренностей В. Януковича в России является стремление остаться на посту после 2015 г., и призвал Президента не бояться идти на выборы. В. Кличко

призвал людей не уходит с Майдана и заверил, что он также будет на Майдане.

О. Тягнибок призвал Майдан продолжать акцию протеста, пока власть не смогла заключить окончательное соглашение о вступлении в Таможенный союз. «Пока нет подписания с Таможенным союзом, мы не воспринимаем те документы, которые подписаны, считаем их недопустимыми, и мы должны стоять дальше», – призвал митингующих О. Тягнибок (*Електронні Вісті* (<http://elvisti.com>). – 2013. – 18.12).

***

18 декабря на митинг на «Евромайдане» собралось более 5 тыс. человек.

Митингующие «Евромайдана», которые собрались, чтобы выразить свой протест против действующей власти страны, слушали выступление со сцены политиков, а также активистов. Около сцены расположилось примерно 1,5 тыс. граждан.

Координаторы сделали заявление со сцены, что 19 декабря будет продолжено пикетирование столичных административных зданий. Кроме того, митинги устроят возле офисов «спонсоров ныне действующей власти», отметили координаторы (*УРА-Информ* (<http://ura-inform.com>). – 2013. – 18.12).

***

Ключова вимога Майдану – відставка уряду – не виконана, а тому розходиться без досягнення ключової вимоги неможливо. Про це на брифінгу заявив голова Політради ВО «Батьківщина» і фракції «Батьківщина» А. Яценюк, передає кореспондент УНН.

«Зараз усе йде за попереднім планом. Ми досягли певних результатів: “майдан” є, його захистили, людей повипускали, кримінальні провадження проти чиновників розпочали, мораторій на силовий сценарій ввели. Але ключову політичну вимогу – відставку уряду зтягнули, а тому розходиться без досягнення ключової вимоги неможливо. Тому люди не підуть звідси», – повідомив А. Яценюк.

На запитання журналіста, чи означає це, що основні політичні сили будуть перекинуті на роботу в парламенті,

А. Яценюк заперечив: «Ні в якому випадку. Це означає, що Майдан отримав і парламентську складову. І ця парламентська складова лежить у тій площині, що треба відставити уряд», – зазначив нардеп (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 18.12).

***

Если будет собрано 226 подписей, В. Янукович может отправить Кабмин в отставку без решения Верховной Рады.

Оппозиция собрала более 200 подписей за отставку правительства Н. Азарова. Об этом сообщил А. Яценюк, информирует «Цензор.НЕТ». «Сейчас нам не хватает 19 подписей за отставку Кабинета Министров Украины. Напомню, в прошлый раз не хватало 40. Процесс идет, понятно, что “регионалы” запугивают своих однопартийцев, но процесс идет», – уточнил он.

По словам А. Яценюка, оппозиция ждет решения отдельных народных депутатов и в случае, если будет собрано 226 голосов, это будет дополнительное основание для В. Януковича, не ожидая решения парламента, подписать указ об отставке правительства Н. Азарова.

А. Яценюк считает предложения о частичном изменении состава Кабинета Министров неприемлемыми (*Четверта Влада* (<http://4vlada.net>). – 2013. – 17.12).

***

А. Яценюк и В. Кличко выступили за возврат к Конституции 2004 г. путем принятия соответствующего решения в парламенте.

«Мы должны немедленно потребовать возврата к старой Конституции. Это возможно путем принятия соответствующего решения в Верховной Раде», – заявил А. Яценюк во время круглого стола на тему: «Политический кризис в Украине: парламентские инструменты его преодоления» в рамках работы Комитета по вопросам государственного строительства и местного самоуправления в среду, передает пресс-служба «Батьківщини».

«Парламент должен принять политическое решение о недопустимости использования действующей Конституции, так как она была введена незаконным и антиконституционным способом. Парламент незамедлительно должен вернуть себе все конституционные полномочия относительно процедуры внесения изменений и дополнений к Конституции», – подчеркнул он. «Это может быть путем решения политического и экономического кризиса», – добавил А. Яценюк.

В свою очередь, как сообщает пресс-служба УДАРа, В. Кличко также считает, что задача парламента сегодня – восстановить действие Конституции 2004 г. (*Левый берег* (<http://lb.ua>). – 2013. – 18.12).

***

Лидер оппозиционной партии УДАР В. Кличко пригласил нового министра иностранных дел Германии Ф.-В. Штайнмайера выступить посредником в урегулировании внутривнутриполитического кризиса в Украине.

«Это был бы впечатляющий знак, если бы Ф.-В.Штайнмайер нанес бы один из своих первых официальных визитов в Киев и выступил на Майдане. Он мог бы стать именно тем посредником, который нужен в этой тяжелой ситуации», – заявил В. Кличко. Об этом сообщает Deutsche Welle (*Електронні Віснї* (<http://elvesti.com>). – 2013. – 17.12).

***

Лидер партии УДАР В. Кличко считает, что выборы Президента должны состояться в марте 2014 г. Он напомнил, что на круглом столе Президент Украины В. Янукович сказал, что «не боится досрочных выборов». «Так пусть докажет это на честных выборах, которые должны состояться. Я уверен в том, что они должны состояться в марте 2014 г.», – сказал В. Кличко (*Четверта Влада* (<http://4vlada.net>). – 2013. – 17.12).

***

Экс-премьер Ю. Тимошенко потребовала от Запада ввести санкции против украинского Президента В. Януковича, членов его семьи и представителей правительства.

Об этом она заявила в интервью журналу Stern, передает пресс-служба «Батьківщини».

В частности, экс-премьер настаивает на замораживании принадлежащих им зарубежных счетов и введении въездных санкций. Также Ю. Тимошенко считает необходимым создание экспертной группы с участием дипломатов, следователей и журналистов, которая бы занялась «расследованием махинаций клана Януковича» (*Левый берег* (<http://lb.ua>). – 2013. – 18.12).

***

“Майдановцы” пикетировали банк Януковича-младшего.

Колонна из нескольких тысяч активистов Майдана 17 декабря подошла к «Украинскому бизнес-банку», который принадлежит сыну действующего Президента А. Януковичу.

Митингующие попросили прощения за неудобства у автомобилистов и начали пикетирование бизнес-центра на ул. Московской, в котором находится банк Януковича-младшего. Активисты призвали международное сообщество ввести персональные санкции против «семьи» В. Януковича. Митингующие заявили, что намерены пикетировать и другие офисы украинских олигархов. Об этом сообщает «Зеркало недели. Украина» (*Електронні Вісті* (<http://elvisti.com>). – 2013. – 17.12).

***

«Євромайдану» не дали встановити прапор ЄС на держкордоні з Росією.

За повідомленням, 15 авто з українськими і європейськими прапорами їздили з Луганська на російський кордон. У пункті пропуску «Ізварине» активісти планували встановити прапор Євросоюзу, однак їм завадили місцеві мешканці, які спочатку перекрили дорогу, а потім вирвали з рук активістів і розірвали прапор ЄС (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 18.12).

***

Певица Р. Лыжичко провела открытую встречу с послом Евросоюза Я. Томбинским относительно перспектив член-

ства в Евросоюзе и отмене визового режима для украинцев. Вместо официального приема певица устроила народную акцию перед зданием представительства ЕС в Киеве, во время которой молодежь символично выпустила в небо желто-голубые воздушные шарикі с логотипами Евросоюза.

После на входе в представительство состоялась встреча Р. Лыжичко и Я. Томбинского, который вышел поздороваться с активистами. Она подписала и передала послу ЕС собственное открытое заявление, в котором выразила свои предложения относительно перспектив сотрудничества Украины и ЕС и особенно акцентировала внимание на вопросе отмены визового режима для украинцев (*Левый берег* (<http://lb.ua>). – 2013. – 18.12).

***

Отсутствие Ю. Тимошенко на Майдане высвечивает крупнейшую на сегодняшний день проблему протестующих, полагают журналисты *The Financial Times* Р. Олеарчик и Н. Бакли.

«Эта проблема – отсутствие сплоченного и твердого руководства, а также стратегической концепции. Политическое руководство раздроблено – руководят три лидера оппозиционных партий, пытаясь подчинить себе акции протеста, которые первоначально организовывались через соцсети», – говорится в статье.

«Будь она (Ю. Тимошенко) здесь сегодня, протесты были бы более организованными в направлении реального свержения В. Януковича, – сказал один из организаторов акций А. Данилюк. – Это была бы настоящая революция, а не имитация».

Авторы статьи полагают, что все более непредсказуемый курс В. Януковича (в отличие от 2004 г., он применил силу к демонстрантам) и слабость руководства оппозиции – потенциально опасное сочетание. «До недавних пор требования ЕС освободить Ю. Тимошенко были главной помехой для стремления Украины подписать Соглашение об интеграции с ЕС. Но после того как в ноябре В. Янукович вообще отошел от Соглашения, разговоры об освобождении Ю. Тимошенко заглохли», – отмечает газета.

Лишь 40 % демонстрантов считают освобождение Ю. Тимошенко одним из главных требований протеста. Некоторые протестующие подозревают, что нынешние лидеры оппозиции слишком упиваются своей ролью, чтобы энергично настаивать на освобождении Ю. Тимошенко (*Четверта Влада* (<http://4vlada.net>). – 2013. – 17.12).

ЕКОНОМІКА

Министерство финансов на очередном аукционе по размещению облигаций внутреннего государственного займа привлекло в бюджет 1,746 млрд грн.

Как сообщает пресс-служба ведомства, во вторник были проданы трехлетние облигации в долларах и пятилетние облигации в гривне на сумму 129,9 дол. и 707,4 млрд грн соответственно. Ставка по долларovým бумагам составила 7,75 %, по гривневым – 14,25 %. На каждый из аукционов была только одна заявка.

Напомним, ОВГЗ – это долговые обязательства. Государство или компания выпускает ценные бумаги, чтобы обменять их на живые деньги. Взамен обещает через определенное время выплатить покупателю бумаг их стоимость по номиналу плюс процент (*Левый берег* (<http://lb.ua>). – 2013. – 18.12).

***

У січні – листопаді поточного року на українських вугільних підприємствах було вироблено понад 57 млн т кам'яного вугілля. Про це йдеться в останніх матеріалах Державної служби статистики, повідомляє УНН.

Згідно з повідомленням Держстату, за 11 місяців в Україні було вироблено 57 млн 600 тис. т кам'яного вугілля.

Як раніше повідомляв УНН, у вересні в Україні на 10 % зросли обсяги використання кам'яного вугілля.

Загалом, у січні – вересні поточного року в Україні виробили 46 млн 200 тис. т кам'яного вугілля.

Нагадаємо, задля нарощування виробничих потужностей уряд України планує модернізувати найбільш ефективні шахти. Так, наразі тривають роботи з будівництва скіпового ствола на шахті ім. Бажанова, що входить до державного підприємства «Макіїввугілля» (Донецька область).

Очікується, що після модернізації шахта ім. Бажанова збільшить обсяги виробництва до 1 млн т на рік (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 18.12).

***

За прогнозами асоціації «Укравтопром», у 2014 р. Україна виробить 120 тис. вітчизняних автомобілів. Про це на брифінгу повідомив міністр промислової політики України М. Короленко, передає кореспондент УНН.

М. Короленко зазначив, що спостерігається дуже позитивна динаміка автомобілебудування. «У нас уже є прогноз “Укравтопрому” на 2014 р. Ми виходимо на цифри 120 тис. вітчизняних автомобілів на 2014 р.», – відзначив міністр. Водночас він зауважив, що дещо зменшився експорт автомобілів, «але тим не менш ця цифра буде більшою, ніж у 2012–2013 рр.» (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 18.12).

***

Протягом січня – листопада 2013 р. обсяг транзиту природного газу через територію України в країни Західної Європи зріс на 3,5 %, або на 2,5 млрд куб. м – до 75,2 млрд куб. м. Про це йдеться у повідомленні ПАТ «Укртрансгаз», передає УНН.

Зокрема, Україна скоротила обсяги надходження імпортованого газу з Російської Федерації.

Так, за 11 місяців поточного року загальний обсяг склав 25,7 млрд куб. м, що на 4,7 млрд куб. м, або 15,5 % менше за показники минулого року.

При цьому, у листопаді 2013 р. транзит природного газу через територію України в країни Західної Європи зріс на 21,5 % і становив 7,1 млрд куб. м.

За інформацією Центрального диспетчерського департаменту ПАТ «Укртрансгаз», усі заявки країн-імпортерів виконуються у повному обсязі та в зазначені терміни (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 18.12).

***

Темпи експорту зернових цього року значно перевищили показники минулого. Так, на сьогодні за кордон уже продано майже на 24 % більше зернових, ніж у 2012–2013 маркетинговому році. Зокрема, більше експортовано пшениці, кукурудзи, а також олійних культур. Про це повідомив міністр аграрної політики та продовольства М. Присяжнюк.

«У цьому році аграріям вдалося зібрати 63 млн т зерна, що є гарною передумовою для нарощення обсягів експорту. Так, на сьогодні за кордон поставлено на 3,2 млн т, або на 24 % більше зернових, ніж у 2012 р.», ? повідомив М. Присяжнюк.

Найактивніше українські зернові купують країни Азії, Африки та Європи. Так, за 10 місяців поточного року ЄС придбав українських зернових й олійних на 2,2 млрд дол., країни Азії ? на 2,4 млрд дол. Крім того, до країн Африки Україна поставила зернових та олійних культур на суму 1,4 млрд дол.

Міністр М. Присяжнюк також повідомив, що у січні – лютому темпи експорту дещо уповільняться і почнуть прискорюватися на початку весни (*Урядовий портал* (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 18.12).

***

Протягом січня – листопада 2013 р. херсонські митники Міндоходів оформили понад 680 тис. т оподаткованого імпорту на загальну митну вартість більше 5,3 млрд грн, або майже 667 млн дол. Про це УНН повідомили у місцевому управлінні Міндоходів.

Порівняно з відповідним періодом минулого року вагові показники збільшилися на 30 %, вартісні – на 27 %.

Серед товарів і послуг, що імпортуються на Херсонщину, переважають нафтопродукти – понад 264 тис. т, судна

(ремонт) – понад 77 тис. т, суха будівельна суміш – майже 70 тис. т, банани свіжі – понад 56 тис. т, мармурова крихта – понад 26 тис. т, свинина морожена – 26 тис. т, деревоволокнисті панелі – близько 22 тис. т, папір для виробництва гофрокартону – майже 17 тис. т.

Головними постачальниками цієї продукції залишаються Туреччина, Румунія, Еквадор, Туркменістан, Росія, Ізраїль, Китай, Бразилія й США.

Нагадаємо, з початку року через Херсонську митницю Міндоходів здійснили зовнішньоекономічну діяльність 868 суб'єктів підприємницької діяльності, з яких 395 платників податків, зареєстровані в митниці. Загальна кількість акредитованих суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності становить 755 суб'єктів ЗЕД (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 16.12).

***

Объем возмещений налога на добавленную стоимость предпринимателям Киева в январе – ноябре текущего года составил 4,3 млрд грн, в том числе в автоматическом режиме – 669 млн грн, сообщили в пресс-службе Главного управления Министерства доходов и сборов Украины в Киеве.

Как отмечается, объем возмещений в автоматическом режиме по сравнению с аналогичным периодом прошлого года вырос вдвое.

В ГУ Миндоходов в Киеве напомнили, что с 1 января 2014 г. предприятия с позитивной налоговой историей получают право на ускоренную процедуру возмещения НДС, занимающую всего 11 рабочих дней.

«Право на получение “позитивного” статуса получают предприятия, которые в течение трех последних лет декларируют суммы возмещений, обеспечивают своевременную подачу отчетности и не имеют случаев аннулирования регистрации плательщиков НДС. Дополнительными критериями отбора послужат отсутствие банкротства, налогового долга и соответствующий уровень средней зарплаты, минимум вдвое превышающий минимальный показатель по стране», – разъяснили в Миндоходов.

Напомним, в целом по стране за 11 месяцев текущего года НДС-автомат в размере 21,8 млрд грн получили 486 налогоплательщиков. Объем возмещений по налогу на добавленную стоимость предпринимателям-плательщикам НДС в автоматическом режиме по итогам 2013 г. может составить 24,2 млрд грн, что на 4,5 % больше, чем в прошлом году (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2013. – 17.12).

***

Завод по производству ядерного топлива будет запущен в 2015 г. Завершение строительства и запуск первой очереди завода по производству ядерного топлива запланировано на 2015 г. Об этом заявил министр энергетики и угольной промышленности Э. Ставицкий на заседании Оперативного штаба по осуществлению общей координации работ по строительству завода по производству ядерного топлива в пгт. Смолино в Кировоградской области. «В настоящий момент идут общестроительные работы, которые будут продолжаться до весны. Потом продлим процесс в соответствии с планом. Закончить строительство (завода по производству ядерного топлива) и запустить первую очередь планируем в 2015 г.», – отметил министр. Э. Ставицкий убежден, что строительство завода по производству ядерного топлива станет одним из самых амбициозных проектов общенационального уровня.

Напомним, проект даст возможность полностью обеспечивать украинские атомные станции топливом отечественного производства и поможет выполнить одну из государственных задач по обеспечению энергетической независимости Украины (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2013. – 17.12).

ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ КРИЗОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ

Дефицит государственного бюджета Украины за январь – ноябрь 2013 г. составляет 46,5 млрд грн. Об этом заявил первый заместитель министра финансов Украины А. Мярков-

ский. По его словам, этот показатель находится в пределах запланированного дефицита на 2013 г.

За соответствующий период 2012 г. этот показатель составил 41 млрд 222,1 млн грн. Таким образом, дефицит госбюджета Украины возрос на 12,8 % в годовом исчислении. Об этом сообщает «РБК-Украина» (*Електронні Вісті* (<http://elvisti.com>)). – 2013. – 17.12).

***

Уровень безработицы в Украине в ноябре 2013 г. составил 1,5 % (к населению трудоспособного возраста). Это на 0,1 процентного пункта больше по сравнению с предыдущим месяцем, сообщает Государственная служба статистики Украины. В ноябре 2013 г. Государственная служба занятости зарегистрировала 423,8 тыс. безработных. Из них 329,1 тыс. человек получают пособие по безработице.

Средний размер пособия на одного безработного в ноябре 2013 г. составил 1,117 тыс. грн, что на 42 грн меньше, чем в октябре 2013 г. Об этом сообщает «ЛІГАБізнесІнформ» (*Електронні Вісті* (<http://elvisti.com>)). – 2013. – 18.12).

***

«Энергоатом» снизил доход от реализации электроэнергии на 6,7 %.

Госпредприятие «НАЭК “Энергоатом”», являющееся оператором всех действующих атомных станций Украины, за январь – ноябрь 2013 г. снизило доход от реализации электроэнергии по сравнению с аналогичным периодом прошлого года на 6,7 % – до 18,555 млрд грн, говорится в отчете компании. Расчеты «Оптового рынка электроэнергии» за отпущенную «Энергоатомом» электроэнергию в январе – ноябре 2013 г. составили 16,93 млрд грн, что на 12,8 % меньше, чем за аналогичный период 2012 г.

Также в отчете отмечается, что задолженность госпредприятия «Энергорынок», оператора оптового рынка электроэнергии Украины, перед «Энергоатомом», с учетом отпущенной в предыдущие периоды электроэнергии, за 11 месяцев текущего года составила 6,22 млрд грн.

Уровень тарифов на электроэнергию, вырабатываемую украинскими атомными электростанциями, не обеспечивает необходимого финансирования работ по поддержанию безопасности энергоблоков.

Как отмечают эксперты атомной отрасли, дефицит тарифов блокирует выполнение работ для безопасности АЭС. Общая потребность атомных станций составляет 2,9 млрд грн. Однако в тариф включено всего 516 млн грн. Таким образом, дефицит составляет 2,5 млрд грн.

В июле 2013 г. Национальная комиссия, осуществляющая регулирование в сфере энергетики (НКРЭ), увеличила тариф на отпуск электроэнергии НАЭК «Энергоатом» на 2,8 % – до 22,2 к. за 1 кВтч с 21,6 к. за 1 кВтч (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2013. – 17.12).

***

Промышленное производство в РФ заметно снизилось.

Сразу на один процент снизилось промпроизводство в России в ноябре, сообщает Росстат. Столь существенное сокращение оказалось неожиданным для экономистов.

Объем промышленного производства в России в ноябре сократился в годовом выражении сразу на 1 % после снижения на 0,1 % в октябре, сообщил в понедельник, 16 декабря, Росстат. Агентство «Интерфакс» отмечает, что столь существенное снижение промпроизводства стало для экономистов неожиданностью. Прогноз, подготовленный в конце ноября, предполагал снижение лишь на 0,2 %.

В целом, за январь – ноябрь 2013 г. объем промпроизводства снизился по сравнению с аналогичным периодом 2012 г. на 0,1 %. Снижение промышленного производства в ноябре текущего года лишь отчасти объясняется календарным фактором, поскольку в нынешнем ноябре было на один рабочий день меньше, чем в ноябре 2012 г.

Однако главные причины связаны с падением в сфере производства и распределения электроэнергии, газа и воды, а также снижением производства на обрабатывающих предприятиях, где сокращение наблюдается уже седьмой месяц подряд

(Deutsche Welle (<http://www.dw.de/темы-дня/экономика/s-2214>). – 2013. – 17.12).

***

Доверие инвесторов и аналитиков к экономике Германии в декабре резко улучшилось. При этом соответствующий индекс достиг максимального уровня за всю историю.

Индекс, характеризующий ожидания по перспективам экономики Германии на ближайшие шесть месяцев, рассчитываемый исследовательским институтом ZEW, возрос до 62 пунктов. Также вырос индекс, характеризующий отношение к текущей экономической ситуации. Показатель увеличился с 28,7 до 32,4 пункта.

Примечательно, что министерство экономики страны считает, что экономика, скорее всего, покажет символические темпы роста в IV квартале из-за слабых производственных показателей и экспорта. В III квартале в Германии уже зафиксировано значительное замедление темпов роста экономики. Если во II квартале ВВП возрос на 0,7 %, то в III квартале – всего на 0,3 %.

При этом Бундесбанк в этом месяце повысил прогноз по росту экономики на 2013–2014 гг. Эксперты регулятора считают, что ВВП вырастет на 0,5 и 1,7 % соответственно (*Минфин.com.ua (<http://minfin.com.ua>). – 2013. – 18.12).*

***

Представники трійки кредиторів не змогли усунути всі розбіжності на переговорах з представниками Греції в Афінах. Про це пише «Прайм».

Проте міністр фінансів Греції Я. Стурнарас вважає, що сторони близькі до угоди і сподівається, що Єврогрупа на найближчому засіданні схвалить дії грецького уряду.

Представники «трійки» кредиторів – ЄЦБ, Єврокомісії і МВФ – регулярно відвідують Афіни для оцінки стану економіки Греції. Як зазначається, без позитивного висновку «трійки» кредиторів і схвалення її звіту Єврогрупою про виконання Грецією економічної програми країна з липня не може отримати чергову порцію кредиту – 1 млрд євро.

Влада Греції сподівалася досягти угоди до початку грецького головування в ЄС, тобто до 2014 р., проте перед початком останнього раунду переговорів глава Єврогрупи Й. Дейссельблум заявляв, що буде складно завершити звіт до кінця поточного року.

Глава Мінфіну Греції Я. Стурнарас заявив журналістам, що, незважаючи на прогрес, сторонам не вдалося домовитися про майбутнє державної компанії Грецькі оборонні системи. Її реструктуризація є однією з вимог для розблокування траншу допомоги.

Представник МВФ П. Томсен заявив журналістам, що прогрес на переговорах є, кредитори повернуться в січні.

Греція повинна до 11 січня 2014 р. погасити зобов'язання в 1,853 млрд євро, і Афіни розраховували отримати до цього часу черговий транш кредиту. Зараз для виплат за поточними зобов'язаннями Греція вдається до короткострокових запозичень на внутрішньому ринку. Довгострокові потреби Греція фінансує за рахунок кредитів ЄС і МВФ, оскільки позбавлена доступу до міжнародного ринку запозичень з 2010 р.

Сторони не можуть домовитися з трьох питань – реформування ЕАС, продаж з аукціонів будинків неплатників по іпотечних кредитах і ПДВ на ресторанный бізнес (*Економічна правда (www.epravda.com.ua). – 2013. – 18.12).*

***

Економика Греции выйдет из шестилетней рецессии и начнет восстанавливаться в следующем году. Об этом сообщает Центробанк страны.

Банк Греции также повысил прогноз роста ВВП в текущем году до минус 4 % с минус 4,6 %, ожидавшихся ранее. Кроме того, предполагается, что страна достигнет первичного профицита бюджета в этом году, исключаящего расходы на обслуживание долга.

Банк отметил, что сложный политический климат в Греции угрожает перспективам экономического восстановления, призывая политиков к поиску компромисса в отношении национальной политики.

«Признаки того, что экономика идет по пути стабилизации, стали более явными и есть основания ожидать, что в следующем году рецессия закончится, а экономика начнет восстанавливаться», – говорится в докладе банка о монетарной политике (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2013. – 18.12).

***

Дефицит федерального бюджета Австралии в текущем финансовом году (1 июля 2013 – 30 июня 2014) составит около 42,3 млрд дол. С таким прогнозом выступил главный казначей страны Дж. Хоки, представляя традиционный отчет работы Минфина на конец календарного года.

Прошлый финансовый год Австралия завершила с бюджетным дефицитом почти 17 млрд дол., и пришедшее в сентябре к власти правительство Либерально-Национальной коалиции первоначально обещало сделать все возможное для того, чтобы через три года выйти на профицитный бюджет. Однако сегодня Дж. Хоки сообщил, что совокупный федеральный дефицит четырех ближайших лет превысит 110 млрд дол., а профицитным бюджет может стать только в 2023 г. – к тому времени объем государственного долга составит 600 млрд дол., т. е. примерно четверть ВВП страны.

Вот уже 22 года в Австралии наблюдается экономический рост, который не прерывался даже в самый острый период мирового финансового кризиса. Однако, как пояснил Дж. Хоки, в ближайшие годы следует ожидать замедления развития горнодобывающей отрасли, являвшейся главным локомотивом национальной экономики в последние десятилетия. Как следствие, ожидается уменьшение налоговых поступлений в федеральную казну.

Он дал понять, что правительство намерено пересмотреть в сторону понижения ряд расходных статей бюджета. «Канберра стоит сейчас перед очень серьезными экономическими вызовами, и людям нужно знать, что при решении проблем нам придется делать тяжелый выбор», – предупредил главный казначей (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2013. – 17.12).

Азербайджанский консорциум по месторождению Шах-Дениз II принял во вторник, 17 декабря, инвестиционное решение об организации поставок газа в Европу, начиная с 2019 г. Проект предусматривает строительство Трансадриатического газопровода ТАР, по которому газ через Турцию, Грецию и Албанию пойдет на юг Италии. С его помощью Европа сможет достичь большей степени независимости от газопоставок из России, передает агентство dra.

Комиссар ЕС по энергетике Г. Эттингер назвал «настоящим прорывом» решение о создании южного газового коридора в обход России. Он также добавил, что в долгосрочной перспективе газопровод потенциально сможет удовлетворять до 20 % газовых потребностей Евросоюза, сообщает агентство АРР.

Проект предусматривает добычу газа в Каспийском море на глубине 500 м. В строительство буровых платформ и подводных сооружений, по оценкам Еврокомиссии, необходимо инвестировать более 18 млрд евро. Консорциум планирует извлечь 16 млрд куб. м газа, из которых 10 млрд пойдет в Европу, а 6 млрд – в Турцию, уточняет агентство «Интерфакс» (*Deutsche Welle* (<http://www.dw.de/темы-дня/экономика/s-2214>)). – 2013. – 17.12).